

Gmina Tyczyn

Nr 6 (612)
28.06 – 25.07.2020 r.

Cena 1,50 zł

GŁOS TYCZYNA

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Borek Stary

Hermanowa

Kielnarowa

Tyczyn

W numerze:

- Informacje z Urzędu Miejskiego w Tyczynie
- Wywiad ze Zbigniewem Możdżeniem – prezesem Eko-Strugu
- Regulamin konkursu „Tyczyn gminą pełną kwiatów i zieleni”
- Bankowcy radzą, jak nie dać się wykorzystać w czasie epidemii
- Ciekawe miejsca w Polsce, które warto zobaczyć
- Walory zdrowotne kiszzonek

Ciekawe i mało znane miejsca w Polsce, które warto zobaczyć

Fot. wikipedia.pl

„Olbrzym” – platan klonolistny, który rośnie w Polsce od... 300 lat

Najsłynniejsze rogalińskie dęby – Lech, Czech i Rus – mają po 700 lat

Jezioro w rezerwacie Meteoryt Morasko to... krater po uderzeniu meteorytu

Jeden ze Skalnych Grzybów w Górach Stołowych

To nie jest zwykłe wzniesienie. To... wulkan Ostrzyca

Jezioro Turkusowe na... wyspie Wolin

Krzywy Las koło Gryfina

RADA MIEJSKA UCHWALIŁA

29 maja br. odbyła się XXIII sesja VIII kadencji Rady Miejskiej w Tyczynie.

Radni podjęli uchwały w sprawach:

● **Zmiany uchwały Nr LII.372.18 RM w Tyczynie z dnia 27.07.2018 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.**

Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 97 ust. 5 ustawy z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej RM w Tyczynie w drodze uchwały ustaliła szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Udzielanie schronienia osobom tego pozbawionym jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Pierwsze zdanie art. 97 ust. 1a ww. ustawy brzmi: „W przypadku osoby bezdomnej skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych albo schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi nie ma zastosowania ust. 1”; zdanie drugie stanowi, że: „osoby nie ponoszą opłat (za pobyt w ośrodkach wsparcia, jakimi są m.in. ww. schroniska), jeśli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego”. Wobec powyższego wskazane było dokonanie zmian w uchwale RM w Tyczynie Nr LII.372.2018 z dnia 27.07.2018 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi poprzez uchylenie § 2 i zmianę treści § 3.

● **Uchwalenia VII zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy i Miasta Tyczyn.**

Przystąpienie do sporządzania VII zmiany ww. studium wynika z aktualnych potrzeb społeczno-gospodarczych i konieczności dostosowania zapisów studium do obecnych potrzeb i możliwości rozwoju gminy Tyczyn. Powierzchnia obszaru objętego zmianą studium w Hermanowej wynosi około 2,68 ha.

● **Zaciągnięcia zobowiązania na ubezpieczenie majątku i innych interesów Gminy Tyczyn wraz z jednostkami organizacyjnymi i instytucjami kultury.**

Umowa zawarta pomiędzy Gminą Tyczyn a firmą ubezpieczeniową obowiązuje do 30.06.2020 r., zatem istnieje konieczność zabezpieczenia środków w budżecie na lata 2021 i 2022 na ubezpieczenie majątku i innych interesów Gminy Tyczyn wraz z jednostkami organizacyjnymi i instytucjami kultury.

● **Zmiany uchwały Nr XVII.127.19 RM w Tyczynie z dnia 13.12.2019 r. w sprawie dopłat do ceny**

1 m³ odprowadzanych ścieków wynikających z taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków w Gminie Tyczyn.

5 maja br. Gmina Tyczyn otrzymała decyzję z Ministerstwa Finansów o ostatecznej kwocie subwencji wyrównawczej przyznanej gminie na 2020 r. W porównaniu z prognozą przekazaną w październiku ubiegłego roku i przyjętą w budżecie kwota ta jest niższa o 537 496 zł. Wynika to z włączenia Matysówki do Rzeszowa i ze sposobu obliczania subwencji (uwzględniającym w prognozie dane sprzed 2 lat), a następnie z nanoszenia korekt. Widoczny jest również duży ubytek dochodów w udziałach gminy w PIT. Za dwa ostatnie miesiące (marzec-kwiecień) wyniósł on 415 050 zł. Zaistniała sytuacja powoduje konieczność zmniejszenia wydatków bieżących. Jedną z nich jest likwidacja dopłaty dla mieszkańców do 1 m³ odprowadzanych ścieków.

● **Emisji obligacji.**

Zgodnie z zapisami uchwały budżetowej Gminy Tyczyn w 2020 r. zaplanowano kwotę 4 500 000 zł jako przychody z emisji papierów wartościowych z przeznaczeniem na finansowanie planowanego deficytu (1 723 248 zł) i spłatę zaciągniętych zobowiązań (2 776 752 zł). W związku z zapowiedziami ekonomistów o obniżeniu wpływów dla gmin z podatku PIT (które stanowią dochód własny gminy), co widoczne jest już w przekazanych udziałach za miesiące marzec i kwiecień, istnieje duże zagrożenie utraty płynności finansowej. Uruchomione dotychczas wolne środki w kwocie 1 698 000 zł zamienione zostaną na emisję obligacji, pozostawiając je jako rezerwę na zrekomensowanie utraconych dochodów. W związku z powyższym planowana emisja obligacji została zwiększona do kwoty 6 200 000 zł.

● **Zmiany uchwały budżetowej gminy Tyczyn na 2020 r.** Gminny samorząd szuka sposobów zmniejszenia wydatków wobec mniejszych wpływów do budżetu. Na sesji podjęto decyzję o obniżeniu wydatków budżetu gminy o kwotę 1 057 272,80 zł. Zmniejszeniu uległy:

- 1) wydatki na zimowe utrzymanie dróg: 100 000 zł,
- 2) wydatki bieżące na administrację samorządową: 140 000 zł,
- 3) wydatki na promocję gminy: 20 913 zł,
- 4) wydatki bieżące Gminnego Zespołu Obsługi Szkół: 36 300 zł,
- 5) wydatki bieżące na Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej: 30 000 zł,
- 6) dotacja dla Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury: 65 000 zł,
- 7) dotacja dla Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej: 35 000 zł,
- 8) dopłaty do m³ ścieków: 252 072 zł,
- 9) wydatki na utrzymanie czystości, porządku i zieleni na terenie gminy: 46 040,80 zł,
- 10) wydatki bieżące szkół podstawowych: 331 947 zł.

● **Zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Tyczyn.**

Tekst: **Joanna Włoch-Dłurzej**
– Urząd Miejski w Tyczynie

„Tyczyn gminą pełną kwiatów i zieleni”

Regulamin konkursu

I. Celem konkursu jest upiększenie oraz poprawa estetyki Gminy Tyczyn. W swoich założeniach konkurs ma być zachętą do dbania o otaczające nas miejsca, środowisko, w którym żyjemy, oraz skłaniać mieszkańców do prowadzenia prac porządkowych wokół swoich posesji, jak również ma być bodźcem do zwiększenia ilości nasadzanych drzew, krzewów i kwiatów, co sprzyja tworzeniu nowego wizerunku miasta i wsi.

II. Organizatorem konkursu jest Burmistrz Tyczyna.

III. Uczestnictwo i zasady konkursu.

1. W konkursie mogą wziąć udział wszyscy mieszkańcy Gminy Tyczyn będący właścicielami ogródków przydomowych i balkonów.
2. W konkursie nie mogą brać udziału radni Rady Miejskiej w Tyczynie i pracownicy Urzędu Miejskiego w Tyczynie oraz ich rodziny, jak również laureaci konkursu w roku ubiegłym.
3. W przypadku braku zgłoszeń lub ich małej liczby Komisja Konkursowa będzie z własnej inicjatywy wyszukiwać ogrody przydomowe i balkony oraz zgłaszać je do konkursu za zgodą właściciela.
4. **Konkurs organizowany jest w kategorii na najbardziej ukwieconą posesję w Gminie Tyczyn.**
5. **W ocenie konkursowej brane będą pod uwagę:** ogólne wrażenie estetyczne, kompozycje zasiewów, rabaty, klomby, skalniaki, miejsce wypoczynku (altany), ciekawostki i kompozycje roślinne, pomysłowość i oryginalność, ład, porządek, kolorystyka, bezpieczeństwo na terenie posesji, dbałość o stan środowiska przyrodniczego.
6. Warunkiem uczestnictwa w konkursie (z zastrzeżeniem ust. 3) jest wypełnienie karty zgłoszenia zawierającej: imię i nazwisko, adres i nr telefonu, zgodę właściciela ogrodu lub balkonu na udostępnienie go Komisji Konkursowej do oceny oraz zgodę na publikację materiałów/zdjęć wraz z danymi osobowymi właściciela, a także zgodę na przetwarzanie danych osobowych.
7. Wzór karty zgłoszenia stanowi załącznik do Regulaminu konkursu, który jest dostępny na stronie: **www.tyczyn.pl**, w UM w Tyczynie, ul. Rynek 18, pokój nr 24 (I piętro), u sołtysów oraz przewodniczącego Zarządu Mieszkańców Miasta Tyczyna.
8. Zgłoszenia można składać w UM w Tyczynie w terminie **do 12 lipca 2020 r.**
9. Przeglądu ogrodów i balkonów dokona powołana przez Burmistrza Tyczyna Komisja konkursowa w terminie **od 13 do 24 lipca 2020 r.**
10. Członkom Komisji Konkursowej nie przysługuje wynagrodzenie za udział w jej pracach.
11. Spośród zgłoszonych do konkursu ogrodów przydomowych i balkonów Komisja wyłoni 3 najbardziej ukwiecone ogrody, które zostaną nagrodzone, oraz przyznane zostaną 2 wyróżnienia.
12. Zwycięzcy konkursu otrzymają nagrody rzeczowe o następującej wartości:

- ❁ **I nagroda** - zakup towarów ogrodnich na kwotę **600 zł**
- ❁ **II nagroda** - zakup towarów ogrodnich na kwotę **400 zł**
- ❁ **III nagroda** - zakup towarów ogrodnich na kwotę **300 zł**
- ❁ **2 wyróżnienia** - zakup towarów ogrodnich na kwotę **150 zł**

13. Środki przeznaczone na finansowanie konkursu pochodzą z budżetu gminy.

14. Ogłoszenie listy zwycięzców i wręczenie nagród nastąpi podczas Dożynek Gminnych.

15. Organizator zastrzega sobie prawo sfotografowania ogrodów i balkonów oraz podania wyników konkursu do publicznej wiadomości.

IV. Postanowienia końcowe.

Komisja kończy swoją pracę po ogłoszeniu wyników konkursu.

*Czas jest najlepszym lekarstwem na smutek,
a wspomnień nikt nam nie odbierze,
zawsze będą z nami.*

Druhowi **Bogdanowi Tereszkieviczowi**

wyrazy współczucia i słowa otuchy po śmierci

TEŚCIA

składają: Zarząd, druhny i druhowie OSP
w Kielnarowej

Informacje z Urzędu Miejskiego w Tyczynie

Dofinansowanie na modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych

Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 15 maja br. została przyznana dla Gminy Tyczyn dotacja ze środków związanych z wyłączeniem z produkcji gruntów w kwocie **82 tys. zł**. Dotacja przeznaczona będzie na modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych w miejscowościach Borek Stary (dł. 300 mb) i Hermanowa (dł. 410 mb). Gmina Tyczyn zobowiązana jest do wniesienia wkładu własnego w wysokości min. 20% przyznanej dotacji.

Planowany zakres prac obejmuje wykonanie podbudowy i nawierzchni z kruszywa, oczyszczenie rowów z namułu, wyprofilowanie skarp, wykonanie przepustów pod drogą i zjazdami, wykonanie zjazdów, powierzchniowe odwodnienie drogi poprzez spadki poprzeczne i podłużne do rowów odwadniających. Zadanie zostanie zrealizowane w bieżącym roku.

Dofinansowanie w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi

Gmina Tyczyn uzyskała dofinansowanie w kwocie **10 tys. zł** ze środków Województwa Podkarpackiego w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2017-2020 na realizację zadania dotyczącego budowy placu zabaw w miejscowości Kielnarowa. Planowana całkowita wartość projektu to 48 233,16 zł.

Plac zabaw zlokalizowany będzie na działce gminnej przy drodze powiatowej Kielnarowa-Chmielnik-Zabratówka, tzw. Obszary Kielnarowskie. Zakres rzeczowy zadania obejmuje: roboty pomiarowe i ziemne, wykonanie trawnika, dostawę i montaż urządzeń placu zabaw (zestaw zabawowy duży – 1 szt., zjazd linowy – 1 szt., huśtawka wahadłowa podwójna – 1 szt.), dostawę i montaż urządzeń strefy rekreacyjnej (ławki, kosze na śmieci, tablica z regulaminem placu zabaw), wykonanie nawierzchni pod urządzeniami zabawowymi i urządzeniami strefy rekreacyjnej. Zadanie zostanie wykonane w bieżącym roku.

Działania w ramach PPOW obejmują niewielkie projekty, które opierają się na wyzwalaniu wspólnego działania, dlatego do budowy placu zabaw zostaną zaangażowani mieszkańcy oraz partnerzy, którzy wyrazili zainteresowanie na etapie naboru wniosków.

Teksty: **Edyta Ciura-Szetela** – UM w Tyczynie

Ponowny nabór wniosków – wymiana źródeł ciepła

Informujemy, że nabór wniosków przystąpienia do projektu zostaje wznowiony i trwać będzie **do 31.07.2020 r.** Prosimy o uprzednie telefoniczne umawianie się pod nr. tel. **(17) 23-04-928**.

Informacja o obsłudze klienta w Starostwie Powiatowym i Podkarpackim Urzędzie Wojewódzkim

W związku ze stopniowym znoszeniem ograniczeń związanych z koronawirusem SARS-CoV-2 uprzejmie informujemy, że **Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie przywraca bezpośrednią obsługę klienta we wszystkich sprawach z zakresu swojej działalności** z zachowaniem obowiązujących reżimów sanitarnych.

Jednocześnie w dalszym ciągu **zachęcamy Klientów PUW w Rzeszowie do załatwiania swoich spraw bez konieczności osobistej wizyty w Urzędzie, korzystając z możliwości innych kanałów komunikacji, takich jak: telefon, email, ePUAP, poczta tradycyjna.**

Klientów załatwiających sprawy w Urzędzie prosimy o dostosowanie się do zasad bezpieczeństwa zdrowotnego, a w przypadku wystąpienia jakichkolwiek objawów chorobowych prosimy o nieprzychodzenie do Urzędu i przełożenie wizyty na inny termin.

Bezpośrednia obsługa klientów odbywać się będzie we wtorki w godz. od 8.15 do 15.45, natomiast w pozostałe dni tygodnia od 7.45 do 15.15. Obsługa klientów w oddziale paszportowym w Rzeszowie - we wtorki od 10.15 do 17.45, w pozostałych dniach od 7.45 do 15.15.

Wejście główne do budynku przy ul. Grunwaldzkiej w Rzeszowie znajduje się od strony ogrodów bernardyńskich.

Klienci w trakcie wizyty w Urzędzie są zobowiązani do: • zakrywania ust i nosa oraz odstonięcia twarzy w celu identyfikacji na wniosek pracownika Urzędu, • dezynfekcji rąk po wejściu do budynku Urzędu, w którym dostępny jest dozownik z płynem do dezynfekcji, • zachowania dystansu 2 metrów od innych osób przed i w budynku.

Podkarpacki Urząd Wojewódzki
w Rzeszowie

**Podkarpacki Urząd
Wojewódzki**
- ważne numery telefonów

- Złożenie wniosku o wydanie paszportu: **(17) 867-10-30**
- Odbiór paszportu: **(17) 867-10-32**
- Dodatkowa informacja paszportowa: **(17) 86-71-076**
- Rejestracja cudzoziemców w sprawach zezwoleń na pobyt i pracę oraz pracodawców w sprawach zezwoleń na pracę: **532-519-755**
- Rejestracja w pozostałych sprawach, tj. pobyty czasowe niemotywowane pracą, pobyt stały, pobyt rezydenta długoterminowego UE, wizy, zaproszenia, obywatele UE oraz odbiór dokumentów (karty pobytu, zaproszenia): **783-937-128**
- Rejestracja w sprawie obywatelstwa, repatriacji i kościelnych osób prawnych: **(17) 867-13-30**

Starostwo Powiatowe w Rzeszowie informuje, że przywraca w pełnym zakresie bezpośrednią obsługę mieszkańców z zachowaniem obowiązujących zasad sanitarnych. Interesantów przebywających na terenie budynku obowiązują zakrywanie ust i nosa oraz zachowanie dystansu społecznego (min. 2 metry pomiędzy osobami oczekującymi na załatwienie sprawy). Zalecana jest dezynfekcja rąk płynami dostępnymi na terenie budynków urzędów.

Obsługa interesantów odbywać się będzie w wyznaczonych do tego pomieszczeniach. Dopuszczalna liczba interesantów przebywających w tym samym czasie w jednym pomieszczeniu nie może być większa niż 1 osoba na jedno stanowisko obsługi.

Informacje z Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

Sprzedaż piskląt kaczek i gęsi

PODR w Boguchwale wraz z Instytutem Zootechniki PIB ZD Kołuda Wielka podejmuje organizację sprzedaży dla podkarpackich rolników **piskląt 1-dniowych kaczek i gęsi**. Pisklęta pochodzą z najlepszej hodowli zasobów genetycznych ZD Dworzyska Instytutu Zootechniki w Krakowie.

Cechy drobiu ze stad rezerwowych i zachowawczych to przede wszystkim: odporność na choroby, lepsza jakość jaja i duża płodność, długowieczność, zdolności adaptacyjne do gorszych warunków środowiskowych, zdolność do wykorzystania mniej wartościowej paszy, mniejsza płochliwość, dobre umięśnienie i małe otluszczenie tuszek oraz dobra jakość pierza. Z uwagi na drobnowłóknistość mięsa, dużą zawartość w nim kwasów tłuszczowych nienasyconych, a małą zawartość cholesterolu i trójglicerydów, **tuszki tych ptaków spełniają wymogi stawiane żywności ekologicznej**. Kaczki i gęsi ze stad

zachowawczych odgrywają również znaczącą rolę w samozapotrzymaniu mieszkańców wsi oraz mogą zostać wykorzystane w rozwijającej się agroturystyce w kategoriach markowych produktu regionalnego lub stanowić element folkloru wsi.

Chęć zakupu należy zgłosić do Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Rzeszowie z siedzibą w Tyczynie, ul. Św. Krzyża 14, tel. **723-977-686, (17) 22-99-276** lub do **Magdaleny Pietruchy** (PODR w Boguchwale), tel. **723-977-406**.

Warunki zakupu: zamówienie minimum 10 szt. piskląt.

Punkty odbioru piskląt: PODR w Boguchwale lub PZDR w Rzeszowie, ul. Św. Krzyża 14 w Tyczynie.

Planowane terminy sprzedaży: druga połowa czerwca - początek lipca.

Informacje na temat sprzedaży można znaleźć również na stronie PODR: **www.podrb.pl**.

Zapraszamy do korzystania z serwisu Podkarpacki e-bazarek

Podkarpacki e-bazarek, dostępny pod adresem: **<https://podkarpackiebazarek.podrb.pl/>**, to możliwość tworzenia krótkich łańcuchów dostaw pomiędzy producentami a konsumentami. To również doskonała bezpłatna promocja podkarpackich rolników, producentów regionalnej i ekologicznej żywności, usługodawców, twórców rękodzieła oraz kół gospodyń wiejskich.

Partnerami Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w tym przedsięwzięciu są m.in.: Minister

Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Wojewoda Podkarpacki, Marszałek Województwa Podkarpackiego, Podkarpacka Izba Rolnicza, Związek Stowarzyszeń Podkarpacka Izba Rolnictwa Ekologicznego, a także lokalne media.

Działalność serwisu to pomoc naszej instytucji mieszkańcom obszarów wiejskich w sprzedaży wytworzonych produktów i usług oraz realizacja hasła: **„Cudze chwalicie, swoje poznajecie”**.

Teksty: **Iwona Jurek**

od 30 maja

ETAP IV

- nie trzeba zakrywać nosa i ust pod warunkiem zachowania dystansu społecznego

- limit osób w sklepie, na targu, pocście i w restauracji jest zniesiony
- limit osób w miejscach kultu religijnego jest zniesiony

- zgromadzenia na powietrzu i koncerty plenerowe do 150 osób mogą się odbywać

- restauracje i bary hotelowe mogą być otwarte i serwować na sali posiłki gościom

- można korzystać z siłowni na świeżym powietrzu, placów zabaw i małej infrastruktury leśnej

DOFINANSOWANIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH w 2020 r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie zaprasza osoby niepełnosprawne z terenu powiatu rzeszowskiego do składania wniosków o dofinansowanie ze środków **Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych** w ramach programu pn. **Aktywny Samorząd**

Wnioski można składać:

- **w wersji papierowej** w siedzibie PCPR w Rzeszowie ul. Batorego 9, 35-005 Rzeszów

- **w wersji elektronicznej** poprzez platformę SOW pod adresem strony:
<https://sow.pfron.org.pl>

W przypadku wystąpienia wątpliwości oraz pytań PFRON uruchomił bezpłatną infolinię dla osób korzystających z portalu SOW:

tel. **800-889-777**
(infolinia jest dostępna w godz. od 9.00 do 17.00)

Osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się w 2020 r. o dofinansowanie:

1. Zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu.
2. Pomocy w uzyskaniu prawa jazdy różnych kategorii.
3. Zakupu sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, a także szkoleń w zakresie ich obsługi.
4. Pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu.
5. Pomocy w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.
6. Pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym.
7. Pomocy w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.
8. Pomocy w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.
9. Pomocy w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego.
10. Pomocy w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.
11. Pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Szczegółowe informacje dotyczące realizacji programu w **2020 r.** można uzyskać w siedzibie **PCPR** pod nr. tel. **(17) 85-94-823 wew. 7** lub **519-585-427** oraz na stronach internetowych: **bip.powiat.rzeszow.pl** lub **www.pcpr.powiat.rzeszow.pl**

TERMINY NABORU WNIOSKÓW

Moduł I (punkty 1-10): od 1.03 do 31.08.2020 r.

Moduł II (punkt 11): od 1.09 do 10.10.2020 r.
(dla wniosków dotyczących roku akademickiego 2020/2021)

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

Z działalności Eko-Strugu

Wywiad ze **Zbigniewem Możdżeniem** - prezesem Zarządu Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie

Opady w Polsce są mniejsze niż w większości krajów europejskich. Dodatkowym problemem są występujące łagodne i bezśnieżne zimy, które także niekorzystnie wpływają na zasoby wodne kraju. W ostatnich latach problem deficytu wody i zjawisko suszy nasiliły się. O zasobach wody w naszej gminie opowie **Zbigniew Możdżeń** - prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej „Eko-Strug”. Przedsiębiorstwo prowadzi usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w naszej gminie.

Alicja Kustra: W Polsce badania na temat zasobów i zużycia wody rozpoczęły się w latach 80-tych. W ostatnim czasie w badaniach uczestniczą też agendy rządowe. Jakie płyną z nich wnioski?

Zbigniew Możdżeń: Niezbyt optymistyczne dla nas wszystkich. Ekolodzy od lat alarmują, że powinniśmy zacząć oszczędzać wodę, podobnie zresztą jak i inne surowce, bo ich ilość się kurczy. Niestety, na świecie i w Polsce ekolodzy oraz rządzący nie mówią jednym głosem i obawiam się, że szybko to nie nastąpi, dlaczego - bo nie ma woli porozumienia i zwykle liczy się czyjś interes. Fakty są takie - woda jest podstawą do życia, jest potrzebna do wyprodukowania niemal każdej rzeczy. Niestety, jest jej coraz mniej, więc będzie coraz droższa, dodatkowo nie oszczędzamy wody, przeciwnie - zużywamy jej coraz więcej. Obawiam się, że już niedługo na świecie mogą być utarczki lub wojny nie o granice i wolność, ale właśnie o wodę. Kolejny wniosek - woda nie powinna być regulowana przez biznesy, bo będzie zawsze czyjaś kartą przetargową. Woda powinna być w rękach samorządów, których obowiązkiem byłaby należyta troska o dostępne zasoby.

Jak sytuacja ta wygląda w Polsce?

W Polsce powołane zostało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które od 1 stycznia 2018 roku odpowiada za gospodarkę wodną w kraju. Prezes Wód Polskich lub dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej zatwierdzają taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, opiniują też projekty regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz rozstrzygają spory między przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi a odbiorcami ich usług. Zadaniem Wód Polskich jest też ochrona przed powodzią i suszami. Wody mają prawa właścicielskie w stosunku do wód publicznych, naliczają i pobierają opłaty za usługi wodne, wydają też decyzje administracyjne (tzw. zgody wodnoprawne). W gminie Tyczyn (i w każdej innej) w praktyce wygląda to tak. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Eko-Strug” przygotowuje projekt taryfy (wysokość opłat), przesyła go do Polskich Wód, które w oparciu o własne przepisy regulują ceny za wodę i ścieki. Szkoda, że wszystko

odbywa się z pominięciem samorządu. Każdego roku spółki wodne, także Eko-Strug, przesyłają też do Wód Polskich środki na ochronę środowiska i wód śródlądowych, to między innymi dzięki nim możliwe są inwestycje infrastruktury gospodarki wodnej w Polsce.

Coraz częściej słyszymy, że Polsce grozi susza. Jak sytuacja wygląda w naszej gminie?

W Polsce jest mało wody, w porównaniu do innych państw unijnych, jest też słaba retencja. W gminie Tyczyn mieliśmy też poważne problemy. Ze względu na małą ilość deszczu, łagodne, bezśnieżne zimy, opady wody gruntowe, dlatego musieliśmy wiercić nowe studnie głębinowe. Jednak na dzień dzisiejszy naszej gminie susza nie grozi. Duży wpływ na to ma także projekt, który Eko-Strug aktualnie realizuje wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Gminą Tyczyn. Dzięki niemu za kwotę blisko 10 milionów złotych rozbudujemy infrastrukturę naszego przedsiębiorstwa. To duża kwota. Jeśli porównamy budżet Rzeszowa z roku ubiegłego (ok. 1,5 miliarda złotych) i Tyczyna (ok. 51 milionów złotych), to wartość projektu jest naprawdę imponująca i świadczy o dużym wysiłku finansowym naszej gminy. Porównując finanse Tyczyna i Rzeszowa, proporcje byłyby takie same, gdyby stolica Podkarpacia na podobny projekt przeznaczyła kwotę 300 milionów złotych.

Co zrobimy w ramach projektu? Dzięki środkom chcemy zakończyć prace nad wodociągiem w Borku Starym i w Kielnarowej, zyskamy też 11 nowych studni głębinowych (część z nich już jest wybudowana), a w Borku Starym, Kielnarowej i Matysówce będą możliwe radiowe odczyty poboru wody. Projekt planujemy zakończyć w przyszłym roku. Jednak nowe inwestycje i majowo-czerwcowe opady deszczu wcale nie zwalniają nas z racjonalnego i oszczędnego korzystania z wody. Tam, gdzie tylko możemy, wykorzystujemy deszczówkę, starajmy się sadzić takie rośliny, które nie potrzebują dużo wody, pokochajmy łąki kwietne. To są rady, które musimy potraktować poważnie, nie z przymrużeniem oka.

Od niedawna przy stacji uzdatniania wody przy ulicy Zagrody powstała farma fotowoltaiczna.

W swych działaniach staramy się być nie tylko firmą profesjonalną, ale i nowoczesną. W ubiegłym roku na terenie działania naszego przedsiębiorstwa powstały trzy takie farmy. Zostały one ulokowane przy stacjach uzdatniania wód w: Tyczynie-Lasku, Budziwoju i w Borku Starym. Liczymy, że dzięki nim koszty funkcjonowania stacji w znacznym stopniu zostaną obniżone. Już dziś mogę powiedzieć, że była to dobra inwestycja.

W imieniu swoim i Czytelników dziękuję za miłą rozmowę.

Z prezesem **Zbigniewem Możdżeniem** rozmawiała **Alicja Kustra**

Apel do mieszkańców

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Eko-Strug” w Tyczynie zwraca się do **Mieszkańców Borku Starego**, którzy są objęci projektem budowy sieci wodociągowej o zgłaszanie się w celu wyceny i podpisania umowy na budowę przyłącza. Prace zostaną zrealizowane do końca przyszłego roku. Przyłącza budynków (jest ich 257) będą wykonywane zgodnie z kolejnością zgłoszeń.

Odpust Trójcy Przenajświętszej

Niedziela Zesłania Ducha Świętego zakończyła okres wielkanocny. Duch Święty, który jest tchnieniem Ojca i Syna, stąpił na Kościół i Jego uczniów. My wszyscy wierzący uczestniczymy w tajemnicy Trójcy Świętej od momentu naszego chrztu. W imię Boga Trójjedynego otrzymaliśmy odpuszczenie grzechu pierworodnego i zostaliśmy nazwani dziećmi Bożymi.

Niedziela Trójcy Świętej to także patronalny dzień Bractwa Trójcy Świętej, powołanego do istnienia bullą papieża **Klemensa XIV** w 1771 r.

tekst: **ks. Łukasz Ślęczka**

Tegorocznym uroczystościom odpustowym w Tyczynie przewodniczył ks. Andrzej Tokarz - wikariusz z parafii Przemienienia Pańskiego w Cmolasie

Sukcesy uczniów ze **SP** w Borku Starym

► **„Mam Pomysł”** to wojewódzki konkurs plastyczny, którego organizatorem był Zespół Szkół Energetycznych w Rzeszowie we współpracy ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich Oddział Rzeszowski. Honorowy patronat sprawowali Podkarpacki Kurator Oświaty oraz Prezydent Miasta Rzeszowa. Adresatami konkursu byli uczniowie kl. 7-8 szkół podstawowych województwa podkarpackiego. Celem konkursu było: budzenie i rozwijanie wśród uczniów zainteresowania techniką, rozwijanie predyspozycji technicznych i umiejętności samokształcenia.

Od lewej Dawid i Marcel z nagrodami.

Fot. Aneta Zając

Zgodnie z regulaminem praca konkursowa miała być działającym modelem z zakresu techniki. Udział w konkursie uczniów z naszej szkoły zakończył się dużym sukcesem.

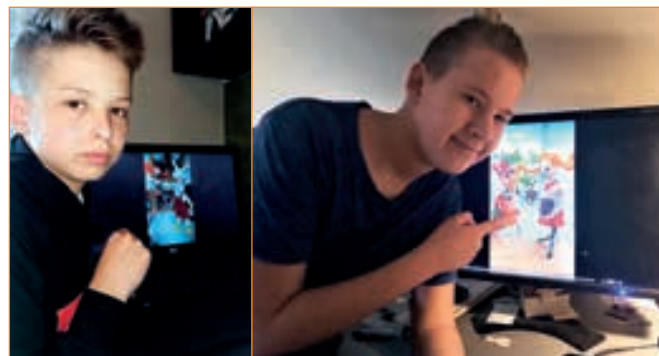
I miejsce zdobył **Dawid Ścibor z kl. 8** za pracę „Piła taśmowa TRAK1”, a **II miejsce** **Marcel Paśko z kl. 7** za pracę „Domowy automat do napojów”. Serdecznie gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

Prace uczniów (od lewej): piła Dawida i automat Marcela.

Fot. D. Ścibor, M. Paśko

► Miło jest nam poinformować, że prace techniczne uczniów: **Franciszka Pociaska (kl. 6)** – „Pippi” oraz **Borysa Patrzyka (5 b)** – „Koziołek Matolek”, które wpłynęły na XI Wojewódzki Konkurs Plastyczno-Teatralny „Kukły”, zostały szczególnie docenione. Kukielka „Pippi” wykonana przez Franciszka została głównym bohaterem „Teatryku Ambitnych Kukielek” pt. *Pippi radzi #zostanwdomu*. Z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru powstał też drugi odcinek nagrania z udziałem prac Franka oraz Borysa w roli głównej.

Autorzy kukielek (od lewej): Borys i Franek

Filmiki z udziałem kukielek naszych uczniów można obejrzeć pod adresem: https://www.facebook.com/gminny-osrodek kultury.krasne/video/1105763779790670/?so__=watchlist&__rv__=video_home__www_playlist_video_list

Warto dodać, że w czasie trwającej pandemii z udziałem kukielki Franka nagrano sześć odcinków teatryku. Organizatorem konkursu oraz teatryku jest Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka w Krasnem.

Teksty: **Anna Patrzyk**

Informacje z MiGBP w Tyczynie

Nowe książki w Biblioteczce Wsparcia

Miejska i Gmina Biblioteka Publiczna w Tyczynie serdecznie dziękuje Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za wsparcie finansowe (2 tys. zł) przeznaczone na zakup książek do Biblioteczki Wsparcia. Otrzymane wydawnictwa wzbogaciły nasz księgozbiór o 68 nowych tytułów książek m.in. z dziedzin: psychologia, medycyna, profilaktyka uzależnień, zdrowe odżywianie, wychowanie. Szczegółowe informacje na temat nowości znajdują się w katalogu online dostępnym na naszej stronie internetowej: www.tyczyn-biblioteka.pl.

To tylko część książek, jakie otrzymaliśmy w czerwcu od Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyczynie

Biblioteczka Wsparcia cieszy się coraz większym powodzeniem wśród czytelników. Żyjemy coraz bardziej świadomie, wykorzystując dostępne źródła wiedzy, by uczynić nasze życie zdrowszym, spokojniejszym i pełnym pozytywnych wrażeń. Wartościowa książka, szczególnie w czasie epidemii, może nie tylko

poprawić nasze samopoczucie, ale dostarczyć wielu cennych wskazówek, jak uporać się z różnymi trudnościami, z którymi codziennie musimy się zmierzyć.

Tekst: AJ

WAKACYJNE KONKURSY W BIBLIOTECE

Młody Czytelnik Lata 2020

Do udziału zapraszamy dzieci
z klas 3-8 z gminy Tyczyn

Konkurs plastyczny
pt. *Mój najpiękniejszy
wakacyjny dzień*

Technika prac i format:
dowolne

Do udziału zapraszamy dzieci
w wieku do 9 lat z gminy Tyczyn

Szczegółowe informacje na stronie: www.tyczyn-biblioteka.pl

Informacje z MiGBP w Tyczynie

Pomimo pandemii MiGBP w Tyczynie od momentu uruchomienia, tj. od 6.05 br., wykonuje **usługi dla użytkowników:**

- ▶ **ksero**
- ▶ **skan**
- ▶ **druk** – warunkiem jest wcześniejsze wysłanie materiałów na e-mail: biblioteka@tyczyn-biblioteka.pl.

Razem z Biblioteką Narodową zachęcamy do **bezpłatnego pobierania e-booków z biblioteki cyfrowej Polona** bez konieczności logowania. Aby pobrać e-booka, trzeba kliknąć w znak ↓ widoczny w prawym górnym rogu i wybrać odpowiedni format, np. PDF, MOBI lub EPUB.

POLONA

rami są m.in. klasycy literatury światowej, w tym fantastycznej i przygodowej. Wśród e-booków nie zabrakło również poezji, poradników oraz literatury dla dzieci i młodzieży. Lista darmowych e-booków znajduje się pod adresem: <https://www.bn.org.pl/aktualnosci/3931-bezplatne-e-booki-w-polonie.html>.

Biblioteka Narodowa udostępniła bezpłatnie 90 tytułów książek w formie elektronicznej, których auto-

Teksty: **AJ**

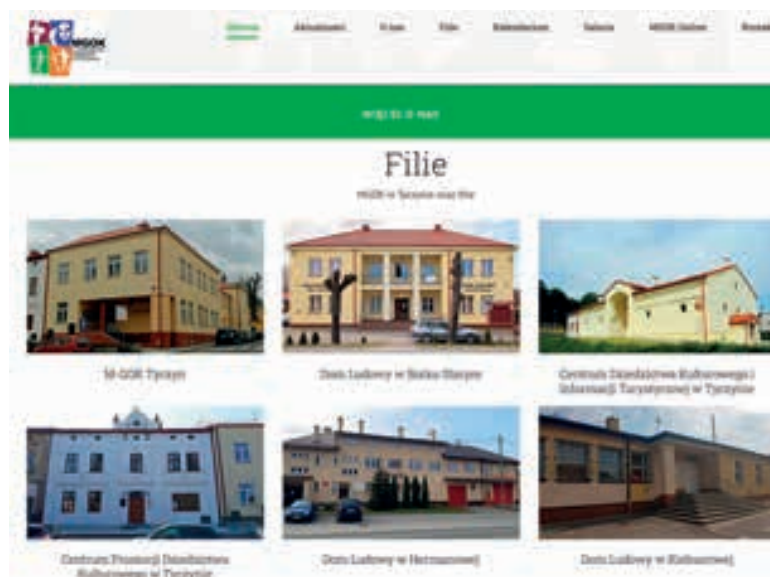

Informacje z M-GOK im. K. Sobczyk w Tyczynie

Nowa strona internetowa

Miło nam poinformować, że ukończyliśmy prace nad naszą nową stroną internetową. Bardzo serdecznie dziękujemy firmie Heddehog - Grupa ARAV sp. z o.o. - panom **Krzysztofowi Jordaniowi** i **Bartoszowi Grzesikowi** za stworzenie nowej strony. Serdecznie zapraszamy do przeglądania witryny pod adresem: www.mgoktyczyn.pl.

Tekst: **Dorota Drozd**

Numer 7. „Głosu Tyczyna”

ukaze się z datą **26.07.2020 r.**

Termin składania tekstów upływa:

13.07.2020 r.

Teksty, ogłoszenia i reklamy można przysyłać e-mailem na adres redakcji: glostyczyna@tyczyn.pl. Kontakt pod nr. tel. **(17) 22-19-410** (Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie - siedziba redakcji), **(17) 23-04-924** (Urząd Miejski w Tyczynie).

„Cudze chwalicie, swego nie znacie” – ten fragment wiersza **Stanisława Jachowicza** dobrze odzwierciedla współczesne czasy, kiedy to nierzadko wolimy spędzić wakacje gdzieś w Europie, uznając, że to co w kraju, jest mało atrakcyjne. Czas epidemii to dobry okres, by zwiedzać „swoje”, dlatego w dzisiejszej Półce... chcę zaprezentować kilka przewodników po ciekawych miejscach w Polsce, które warto odwiedzić w czasie wakacyjnych wypadów.

Doktor **Łukasz Bajda** to autor nie tylko najnowszego przewodnika po gminie Tyczyn (wydanego z okazji 650-lecia naszego miasta), ale także kilkudziesięciu publikacji poświęconych historii i atrakcjom turystycznym Podkarpacia. W zbiorach MiGBP w Tyczynie znajdują się **przewodniki po powiatach przeworskim i łańcuckim** autorstwa pana Bajdy. W obu książkach umieszczono rysy historyczne prezentowanych obszarów Podkarpacia, a także szlaki i ścieżki turystyczne oraz spacerowe. W każdym przewodniku autor umieścił propozycje tras zwiedzania, przy których znajdują się mapki ułatwiające poruszanie się po wyznaczonych punktach.

A co można zobaczyć w prezentowanych miejscach? Każdy z turystów znajdzie coś dla siebie. Miłośnicy przyrody – pozostałości Puszczy Sandomierskiej, wielbiciel historii – cmentarze wojenne, kirkuty i bunkry tzw. Linii Mołotowa. Dla tych, którzy lubią zabytki, powiaty te oferują m.in. zabudowania rezydencjalne (m.in. pałace w Przeworsku, Sieniawie i Zarzeczu), dwory i dworki, a także liczne kaplice, kapliczki, kościoły (także drewniane) i cerkwie oraz (w łańcucie) żydowską synagogę i mykwę. Na uwagę zasługuje także Muzeum Polaków Ratujących Żydów (w Markowej), a także liczne zabytkowe młyny czy zabudowania należące do Potockich. Atutem obu książek są liczne kolorowe zdjęcia omawianych miejsc.

A teraz wybierzmy się na wycieczkę do **Jarosławia** – miasta, którego początki datuje się na I połowę XI wieku. Autorem przewodnika po tym mieście jest **Jerzy Czechowicz** – odznaczony odznaką Zasłużony Działacz Kultury – z którym rozpoczynamy zwiedzanie Jarosławia od stacji PKP. Idąc kolejno ulicami

miasta, mamy możliwość obejrzenia zabytkowych zespołów kościelno-klasztornych, cerkwi i synagog. Wraz z panem Czechowiczem zwiedzamy m.in. Stare Miasto i Śródmieście – dzielnice bogate w liczne zabytkowe obiekty. Autor w przewodniku umieścił także informacje-ciekawostki, mało znane fakty i fragmenty legend. Pozycja ta będzie niezwykle przydatna dla tych turystów, którzy zechcą poznać historię i zabytki Jarosławia, a liczne kolorowe fotografie ułatwią orientację w terenie.

Częstochowa to miasto, które najbardziej kojarzy się z Sanktuarium na Jasnej Górze. Dzięki przewodnikowi pt. **„Częstochowa i okolice”**, do którego tekst napisał **Zbigniew Stochel**, możemy się przekonać, że miasto to i jego najbliższa okolica posiada wiele atrakcyjnych miejsc i zabytków wartych zobaczenia. Przewodnik ma bardzo przejrzysty układ ułatwiający zaplanowanie zwiedzania. Rozpoczyna się ciekawym rysem historycznym miasta i Ja-

snej Góry, której najważniejszym miejscem jest kaplica z cudownym obrazem Matki Bożej Częstochowskiej. Warto tu zobaczyć także m.in.: bazylikę, sale Rycerską i Papieską, bibliotekę, arsenał, skarbiec czy Muzeum 600-lecia. Przydatne w przewodniku są m.in. informacje na temat muzeów i galerii oraz miejskich zabytków, z których wyróżniają się XIX-wieczne kamienice. Ostatnią część wydawnictwa poświęcono okolicom Częstochowy. Co tam można zobaczyć? Na przykład pałac w Potoku Złotym, Pustynię Siedlecką, zamki (w Mirowie, Bobolicach, Olsztynie) czy... zalew w Poraju. Miłośnicy przyrody spędzą mile czas w rezerwacie przyrody „Sokole Góry”, a fani twórczości **Zygmunta Krasińskiego** będą mogli obejrzeć dworek, w którym mieszkał pisarz. Warto jeszcze zajrzeć do zabytkowego modrzewiowego kościółka w Zrębicach oraz do odrestaurowanej chłopskiej chaty (Stajnia „Biały Borek”), w której odtworzono wiejską karczmę. Na koniec częstochowskich wędrówek zostały ruiny pałacu w Kruszynie, którego historia – związana z nieszczęśliwą miłością – jest niezwykle dramatyczna. Przewodnik zawiera liczne kolorowe fotografie oraz szczegółowe plany Częstochowy, co jest niezwykle pomocne podczas zwiedzania.

Przewodniki, które można wypożyczyć w MiGBP w Tyczynie, poleca: **Agnieszka Janda**

Zespół Szkół w Tyczynie Liceum Ogólnokształcące

ul. Grunwaldzka 25
36-020 Tyczyn

tel./fax 17 22 19 362, 17 22 19 221

e-mail: zespols@intertele.pl

www.zs-tyczyn.szkoły.itl.pl

**W roku szkolnym 2020/2021 zapraszamy
absolwentów VIII klasy szkoły podstawowej
do klas pierwszych Liceum Ogólnokształcącego**

NOWOŚĆ !!!

*** klasa penitencjarna**

(we współpracy z Zakładem Karnym w Rzeszowie i Podkarpacką Służbą Więzienną;
uczniowie uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez funkcjonariuszy Służby Więziennej
w szkole i w zakładzie karnym, zapoznają się z funkcjonowaniem zakładów karnych,
środkami oddziaływań penitencjarnych i resocjalizacyjnych, zdobywają wiedzę i umiejętności
z zakresu kryminologii, kryminalistyki, sportów walki, elementów musztry)
przedmioty rozszerzone: język angielski, historia / geografia, wiedza o społeczeństwie

*** klasa policyjna**

(we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Rzeszowie;
uczniowie uczestniczą w zajęciach prowadzonych przez funkcjonariuszy Policji,
zapoznają się z funkcjonowaniem Policji oraz zdobywają wiadomości i umiejętności
z zakresu prawa karnego, ruchu drogowego, zasad pracy dochodzeniowej i śledczej, kryminalistyki,
technik samoobrony i sportów walki)
przedmioty rozszerzone: język angielski, geografia, wiedza o społeczeństwie

*** klasa językowo-prawna**

przedmioty rozszerzone: język angielski, historia, wiedza o społeczeństwie
dodatkowe zajęcia z zakresu prawa oraz funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości

Naszym uczniom zapewniamy:

- ✓ wiele dodatkowych zajęć, które pozwalają rozwijać zainteresowania i ułatwiają podjęcie decyzji o kierunku dalszego kształcenia i wyborze zawodu,
- ✓ dużo wyjazdów edukacyjnych, wycieczek oraz imprez szkolnych,
- ✓ możliwość aktywnego działania w różnych organizacjach i uczestnictwa w akcjach społecznych oraz wolontariacie,
- ✓ naukę w systemie jednozmianowym.

Szczegółowe informacje dotyczące naboru zamieszczone zostały na stronie internetowej szkoły

Konkurs fotograficzny pt. „Pogranicze w obiektywie”

Do końca września br. można nadsyłać zgłoszenia do konkursu realizowanego przez Powiat Rzeszowski w ramach Programu INTERREG V-A Polska - Słowacja 2014 – 2020. Partnerem projektu jest miasto Svidnik.

Organizowany konkurs fotograficzny ma na celu ukazanie wartości terenu pogranicza na wielu płaszczyznach. Wszystkie zgłaszane prace mają nawiązywać do dorobku dziedzictwa historycznego, lokalnego folkloru, elementów przyrodniczych i specyfiki pogranicza.

W konkursie może wziąć udział każdy mieszkaniec powiatu rzeszowskiego lub miasta Svidnik, przedstawiając nie więcej niż 3 prace w każdej z kategorii konkursowych (historia, wydarzenie, przyroda, portret).

W konkursie przewidziano cztery równorzędne nagrody główne - po jednej dla każdej z konkursowych kategorii. Nagrodami dla zdobywców pierwszego miejsca będą m.in. profesjonalne kamery sportowe. Zwycięskie zdjęcia zostaną wykorzystane również do projektów promocyjnych koszulek. Prace z miejsc I-III w każdej kategorii zostaną wydane w formie kalendarza. Wszystkie nagrodzone oraz wyróżnione prace zostaną zaprezentowane podczas podsumowującego projekt wernisażu oraz wydane w formie publikacji papierowej i opatrzone odpowiednim komentarzem w języku polskim i słowackim.

Strona internetowa projektu: **www.powiat.rzeszow.pl/PograniczewObiektywie**.

źródło: www.powiat.rzeszow.pl

Bankowcy dla Edukacji

Koronawirus i dłużnicy – jak nie dać się wykorzystać

W czasie kryzysu nieuczciwi gracze mogą chcieć wykorzystać trudną sytuację, w której znalazło się wielu prowadzących działalność gospodarczą. Jak zawsze w ciężkich czasach, wraz z rozwojem epidemii, kłopotów może przybywać. Na szczęście jest jednak wiele sposobów, aby zminimalizować zagrożenia czyhające na przedsiębiorców.

Choć dla wielu nietypowych branż okres pandemii może wiązać się z niespodziewanym wzrostem obrotów i zysków, dla większości przedsiębiorców nadeszły trudne czasy. Kłopoty rynkowe to jedno, ale prowadzący działalność biznesową będą musieli także uporać się z pogłębiającymi się zatorami płatniczymi, które nawet w normalnej sytuacji mogą rozłożyć na łopatki niejednego biznes. Niektóre z nich będą naturalnym zjawiskiem wynikającym z realnych kłopotów firm, część nie zapłaci przez zapobiegliwość. W trosce o własny biznes, na wszelki wypadek, zatrzymają gotówkę na koncie. A do tego dojdą jeszcze spryciarze, chcący finansować się cudzym kosztem. Na szczęście są sposoby, by radzić sobie z takimi sytuacjami.

- **W ubiegłym roku zaległości firm przekroczyły 32 mld zł. Biorąc pod uwagę problemy wielu przedsiębiorstw związanych z pandemią, w tym roku ta kwota może być znacząco wyższa.**
- **Istnieją tanie i proste metody dochodzenia należności za niezapłacone faktury dostępne online, bez wychodzenia z domu.**
- **Im trudniejsza będzie sytuacja na rynku, tym więcej pojawi się naciągaczy, którzy nie mając żadnych problemów finansowych, i tak nie będą chcieli regulować swoich należności. Na szczęście można sobie z nimi radzić.**

Było dobrze, a i tak nie płacili

W minionym roku, dobrym dla gospodarki, zadowolonych z działania było 49 proc. ankietowanych firm – wynika z badania zleconego przez BIG InfoMonitor, w którym pytano biznes o ocenę 2019 roku i przewidywania na 2020. Jedna trzecia wskazywała,

że odnotowała wyższe zyski i większą sprzedaż. Jedna czwarta była zadowolona z pozyskania nowych odbiorców i wejścia na nowe rynki. Nikt jeszcze wtedy nie podejrzewał spustoszenia, które w gospodarce może spowodować wirus COVID-19.

Trzeba pamiętać, że nawet podczas dobrej koniunktury mali i średni przedsiębiorcy musieli nieraz odliczać dni do otrzymania płatności za wystawione faktury. Mimo świetnej sytuacji gospodarczej połowa przedsiębiorców czekała na płatność od swoich kontrahentów co najmniej 30 dni i więcej, a jedna czwarta nawet 90 dni lub dłużej. Również około jednej czwartej firm przewidywało, że części należności z minionego roku nie otrzyma wcale. Statystyki opublikowane przez BIG InfoMonitor pokazują, że zaległości firm wobec partnerów biznesowych i banków wzrosły aż do 32,25 mld zł! Tak było w pomyślnym 2019 r.

- *Badania nie pozostawiają wątpliwości, że w 2019 r. sytuacja finansowa wielu przedsiębiorców poprawiła się, ale niestety nie zawsze byli oni chętni do dzielenia się swoim sukcesem. Sporej części z trudem przychodziło terminowe rozliczanie się, nawet gdy przybywało im pieniędzy na koncie i poprawiała się płynność finansowa* – komentuje badania **Sławomir Grzelczak**, prezes BIG InfoMonitor. Dlatego problem opóźnionych płatności w sektorze MŚP pozostaje wciąż aktualny.

Jeśli zatory płatnicze występowały w czasach dobrej koniunktury, to co będzie się działo, gdy po ataku koronawirusa wiele branż znajdzie się w stagnacji, która nie wiadomo jak długo potrwa?

Z dużą dozą prawdopodobieństwa można przypuszczać, że obecny rok nie zostanie zaliczony do udanych, więc wszystkie te wskaźniki istotnie się pogorszą. Również dlatego, że przybędzie „zapobiegliwych” i „spryciarzy”, którzy chroniąc swoją płynność zapłacą swoim kontrahentom dopiero wiele miesięcy po terminie (jeśli w ogóle) mimo posiadanych pieniędzy na koncie. Będą się tłumaczyć tak samo, jak przedsiębiorcy z prawdziwymi problemami – że mamy kryzys, że inni im nie zapłacili, że nie mają nawet na ZUS i VAT.

Jak się bronić przed niezapłaconymi fakturami?

Przede wszystkim należy określić, czy kontrahent ma rzeczywiste czy wyimaginowane problemy. Jeśli

mamy do czynienia ze stałym, sprawdzonym partnerem, który do tej pory nas nie zawodził, warto dać mu trochę czasu na wyjście z kłopotów, jeśli oczywiście nie zagrazi to płynności finansowej naszej firmy. W trudnych czasach empatia może pomóc utrzymać więzi między partnerami w biznesie i zaprocentować intensywniejszą współpracę w przyszłości.

Nie zawsze jednak dobrze znamy wszystkich naszych kontrahentów. Jeśli zawieramy wiele umów w miesiącu, znacznie wzrasta ryzyko trafienia w nieuczciwego klienta, który nie zapłaci nam za usługi albo będzie zwlekał z płatnością. Jak rozpoznać, czy mamy do czynienia z naciągaczem, czy z uczciwym przedsiębiorcą? Można popytać o daną firmę innych przedsiębiorców z branży. Zawsze też warto sprawdzić ją w KRS, zerknąć na jej stronę internetową i co na niej jest. Jeśli coś wzbudzi nasze podejrzenia, należy danej firmie przyjrzeć się bliżej i dokładniej przeświecić jej wiarygodność finansową, korzystając z wywiadowni gospodarczych czy z biura informacji gospodarczej (BIG), w którym sprawdzenie firmy kosztuje naprawdę niewiele. W BIG znajdują się podmioty, które zalegają z płatnościami wobec firm i instytucji finansowych. Można też znaleźć pozytywne informacje o terminowo opłaconych zobowiązaniach umieszczone w BIG przez zadowolonych kontrahentów. Co więcej, w BIG-u można także sprawdzić konsumenta, choć trzeba pamiętać, że wymaga to pisemnego upoważnienia w przypadku osoby fizycznej.

Warto jednak, aby już od samego początku współpracy pokazać kontrahentowi, że dbamy o nasze finanse i poważnie traktujemy terminy płatności. W tym celu najlepiej zacząć od użycia na fakturze czerwonej pieczęci z wezwaniem do terminowej płatności i ostrzeżeniem, że jej brak może wiązać się z wpisem do rejestru dłużników prowadzanego przez BIG. To proste rozwiązanie skłania wiele firm do poważnego traktowania takich faktur i traktowania ich priorytetowo, jeśli znajdują się w trudnej sytuacji i muszą wybierać zobowiązania do rozliczenia.

Jeśli mimo ostrzeżenia na fakturze kontrahent nie płaci, pozostaje oficjalne wezwanie do zapłaty, upominające się o zaległą płatność. Z takim pismem nie należy zwlekać zbyt długo, bo doświadczenia przedsiębiorców i firm windykacyjnych pokazują, że im młodszys jest dług, tym łatwiej go odzyskać.

Wezwanie do zapłaty możemy wysłać sami albo zdać się na wyspecjalizowanego partnera, na przykład BIG InfoMonitor. Wówczas to BIG wyśle w imieniu wierzyciela wezwanie na swoim wzorze. Co ważne, przy tej drugiej opcji dodatkowo na wezwaniu będzie zawarta informacja, że w przypadku nieuregulowania zobowiązania nierzetelny płatnik może zostać wpisany

do rejestru dłużników prowadzonego przez Biuro Informacji Gospodarczej.

Takie wezwanie wysłane w imieniu wierzyciela współpracującego na stałe z BIG InfoMonitor to nie jest droga usługa – jej koszt waha się w okolicach ceny znaczka pocztowego. Co więcej, jest w pełni zdalna, a w dobie koronawirusa nie jest to bez znaczenia. Najistotniejsze jednak jest to, że w wielu przypadkach takie rozwiązanie jest skuteczne. Z analiz z Systemu BIG.pl wynika, że przed wybuchem epidemii koronawirusa większość klientów BIG InfoMonitor odzyskała 60 proc. należności w ciągu roku od wysłania wezwania do zapłaty. Nawet jeśli w nowej sytuacji ten odsetek spadnie, to biorąc pod uwagę niewielki wysiłek i koszt, taka metoda wydaje się niezbędną.

Czy dawać szansę dłużnikom?

Jeśli groźba dopisania do bazy dłużników nie będzie skuteczna, musimy rozważyć, co robić dalej. Czy dopisywać nierzetelnego kontrahenta do rejestru dłużników, czy dać mu szansę? Trzeba pamiętać, że wpis do rejestru nie jest nieusuwalny. Po spłacie zobowiązań względem naszej firmy dłużnik zniknie z rejestru i ponownie będzie mógł normalnie funkcjonować, z czystym kontem.

Wpis działa mobilizująco na wielu dłużników, bo wiele firm zanim podpisze kontrakt, sprawdza w rejestrze dłużników prowadzonym przez BIG wiarygodność płatniczą przedsiębiorców i konsumentów. Nierzetelnym płatnikom grozi utrata wielu klientów. W czasach niestabilności gospodarczej i rosnącej niepewności liczba firm weryfikująca swoich kontrahentów może wzrosnąć. Zupełnie osobną kwestią są weryfikacje prowadzone przez instytucje finansowe, mogące prowadzić do odmowy przyznania kredytu lub leasingu, a to dla wielu biznesów może się okazać zabójcze.

Przedsiębiorcy muszą więc dokonać trudnego wyboru. Z jednej strony, nie mogą dopuścić, aby wierzyciele pociągnęli ich na dno. Z drugiej, jeśli partner biznesowy ma tylko czasowe problemy z płynnością, można mu pomóc i odroczyć płatność. Oczywiście, jak wspomnieliśmy, czekanie kilka kwartałów oznacza, że nie są to kłopoty przejściowe. Zbyt długa zwłoka może też spowodować, że pieniądze będziemy musieli odzyskiwać od syndyka masy upadłościowej, a to oznacza, że możemy nie odzyskać prawie nic. W dzisiejszej sytuacji istnieje też takie ryzyko, że nasz kontrahent nie płaci, mimo że nie ma żadnych problemów – po prostu żeruje na uczciwych firmach, jak wirus zakażający cały obrót gospodarczy.

Kilka miesięcy temu, jeszcze przed wybuchem epidemii, 30 proc. przedsiębiorców spodziewało się, że 2020 rok będzie trudniejszy od poprzedniego. Już wtedy prowadzący działalność gospodarczą obawiali się, że na ich firmy niekorzystnie wpłynie m.in. podniesienie składki na ZUS czy zwiększenie płacy minimalnej. Takiego scenariusza, jakiego doświadczamy obecnie, nikt się nie spodziewał.

Zatory płatnicze potrafią narastać nawet w dobrych czasach, więc w obecnych niepewnych warunkach tym bardziej powinniśmy zatroszczyć się o zachowanie płynności finansowej firmy.

Biuro Informacji Kredytowej jest partnerem programu edukacyjnego Nowoczesne Zarządzanie Biznesem, w module „Zarządzanie ryzykiem finansowym w biznesie i życiu osobistym”. Więcej: www.nzb.pl oraz www.facebook.com/NowoczesneZarządzanieBiznesem.

Historia zapisana w starych fotografiach – cz. 4

W dzisiejszym numerze GT przedstawiam Państwu na dwóch fotografiach fragment pierzei wschodniej tyczyńskiego Rynku, gdzie w starej kamienicy państwa Paśków mieścił się geesowski sklep spożywczy. Sklep jak i prawie cała kamienica doskonale jest widoczna na fotografii **nr 1**. Zdjęcie to zostało zrobione podczas pogrzebu mojego wujka **Tomasza Paśki** w październiku 1978 r. Za budynkiem widać ówczesny przystanek PKS i MPK, skąd odjeżdżały autobusy tzw. „niebieskie” i „czerwone” o numerze 26. Za nim wylania się szczyt bocznej elewacji kamienicy **pani Borowcowej**, gdzie aktualnie mieści się sklep „Mewa”. Dokładniejsi obserwatorzy dojrzą jeszcze mały skrawek domu handlowego.

Fot. nr 1

Na fotografii **nr 2**, patrząc z lewej strony, widać pozostałą część kamienicy pp. Paśków (był to chyba jeden z najdłuższych budynków w starym Tyczynie). Przylegała ona do następnej kamieniczki, gdzie istniała piwiarnia pana **Matuły** (teraz mieści się tam m.in. geodeta). Zdjęcie zostało wykonane na początku lat pięćdziesiątych (1950–1953). Na pierwszym planie, na jednej z ławeczek nowo powstałych plant, siedzą pracownicy GS-u (od lewej): **Emilia Para (z d. Paśko)**, kawaler nieznan z nazwiska, moja mama **Stanisława Chmielowska** (wtedy jeszcze **Gąsecka**) oraz **Zdzisława Bączkowska (z d. Wojteczko)**. Należy podkreślić, że te dwie stare kamienice (Paśków i Matułów) przetrwały okres ostatniej wojny, ale nie przetrwały czasów PRL-u na rzecz budowy nowej siedziby urzędu gminy. Kamienice te zostały zburzone w latach 1978/79, choć ta druga, z charakterystyczną trójkątną fasadą, została odbudowana. Przyczyną takiego działania była najprawdopodobniej wspólna ściana łącząca dwie budowle.

Fot. nr 2

Kolejne dwa zdjęcia ukazują ulicę Grunwaldzką w dwóch kontrastowych okresach pogodowych. Pierwsze z nich (**fot. nr 3**) przedstawia ówczesną tyczyńską kawalerkę. **Mieczysław Gąsecki** maszeruje ulicą na początku lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku. Tak wy-

glądała główna droga do Tyczyna podczas wiosennych roztopów lub zimowej odwilży. Podpowiem, że zdjęcie wykonano mniej więcej w rejonie dzisiejszej wysepki, tzw. „ronda”, na wysokości drogi dojazdowej do dawnego gimnazjum. W głębi widoczna zabudowa, która przetrwała do dzisiejszych czasów. W pierwszym budynku, najbardziej zmodernizowanym, mieszczą się teraz zakłady: RTV pana R. Ziętka i rowerowy „Pan Rower”. Po lewej widoczna skarpa przed dzisiejszym kompleksem handlowym (Unimet, Marmax), a po prawej, w dole, płynąca niewidoczna Hermanówka z charakterystycznymi wierzby na brzegach.

Fot. nr 3

Fotografia nr 4 ujmuje w całej okazałości początek najdłuższej chyba ulicy w Tyczynie. Ciekawe ujęcie ulicy Grunwaldzkiej zrobiono w maju 1964 r. sprzed pomnika grunwaldzkiego. Zdjęcie upamiętnia drogę do kościoła na Pierwszą Komunię Św. mojego brata, któremu towarzyszy rodzina. W tych latach, i jeszcze dużo później, tak się cho- dziło – po jezdni – i można powiedzieć, że ulica spełniała wtedy bardziej rolę niedzielnego deptaka niż teraźniejszej bardzo ruchliwej drogi. W każdym razie do i z kościoła szły tłumy ludzi, a wszelakich pojazdów było jak na lekarstwo, tyle co dzisiaj wiernych udających się do kościoła na własnych nogach.

Fot. nr 4

Na zakończenie chciałbym podziękować **Marcie i Jurkowi Jopkom** za genealogiczną czujność, bowiem wychwycili oni nieścisłość chronologiczną. Otóż w III części cyklu tekstów o starych fotografiach dywagowałem odnośnie fot. nr 2, że być może przedstawiony tam żołnierz w mundurze austriackim był pierwszym mężem prababci **Anieli Jopek** (nazywał się Paśko) i zginął (lub zmarł) podczas I wojny światowej. Jeżeli to on, to musiał umrzeć lub zginąć przed 1901 r., gdyż prababcia zmieniła już wtedy nazwisko z Paśko na Jopek.

Tekst: **Krzysztof Chmielowski**

Witold i Adam Uznańscy

W zbiorach Zespołu Szkół w Tyczynie znajduje się piękna fotografia przedstawiająca panicza **Adasia**, syna ostatniego właściciela Tyczyna **Witolda Uznańskiego** oraz **Aleksandry Ludwiki Wiktor z Wasilewskich**. Postać kilkuletniego chłopca widzimy na tle fontanny i pałacu. Zdjęcie wykonano na początku lat 20. XX w., a może w 1922 r., kiedy to W. Uznański na stałe przeprowadził się do Tyczyna. O tym jak wyglądały ostatnie dwie dekady jego życia oraz jak potoczyły się losy syna, można przeczytać w tekście poniżej.

Tyczyn, rok 1911

W 1911 r. w skład majątku tyczyńskiego wchodził pałac z pawilonem i oficyną, a także ziemie uprawne, stawy i gorzelnia z kompletną aparaturą. Majątek ten od właścicielki **Izabelli** – córki **Ludwika Wodzickiego** (żony księcia **Janusza Radziwiłła**) – kupił **Witold Uznański**. Niestety, od początku niezbyt dobrze mu się wiodło, może po części sam był sobie winien? **Tadeusz Kowalski** w monografii pt. *600 lat Tyczyna* pisze, że Uznański nie wypłacał na czas fomalom i robotnikom sezonowym pieniędzy, nie dotrzymywał też warunków umowy z rzemieślnikami, którzy wykonywali prace na rzecz dworu. Uznański był osobą mało szanowaną także z tego powodu, że był niezbyt uczciwy w interesach, świadczą o tym zachowane dokumenty spraw sądowych (np. procesował się z księżną Izabellą Januszową Radziwiłłową, zarzut - opieszałość w spłacaniu rat). W. Uznański, chcąc podreperować swoje finanse - w ciągu kilku lat - rozparcelował folwarki w Tyczynie, Budziwoju, Hermanowie.

Tym sposobem pod koniec lat 30. XX w. z dawnego majątku pozostał tylko mały folwark przy pałacu i zabudowaniach gospodarczych w Tyczynie. Już wtedy pałac był w bardzo złym stanie, pisze o tym także **Franciszek Kotula** w *Diariuszu muzealnym*.

We wrześniu 1939 r. Uznański, uciekając przed Niemcami, udał się do dworu w Rokietnicy, licząc, że tam będzie bezpieczny. Niestety, 8.09.1943 r. Niemcy przeprowadzili pacyfikację wsi wraz z majątkiem ziemskim. We dworze zamordowano: **Adama Królikowskiego**, jego żonę **Łucję z d. Uznańską, Janusza Czajkowskiego** i jego żonę **Zofię z d. Uznańską** oraz ostatniego właściciela tyczyńskich dóbr - **Witolda Uznańskiego**. W tym dniu w Rokietnicy zginęło 45 osób.

Witold Uznański był drugim mężem **Aleksandry Ludwiki Wiktor z Wasilewskich** (1867-1936), spadkobierczyni dóbr w Czudcu. Pani Olga z pierwszego małżeństwa miała troje dzieci, z drugiego tylko syna - **Adama Feliksa** (02.05.1914 - 25.02.1986). Był on jej oczkiem w głowie, nic dziwnego - urodziła go, mając 47 lat. Adam miał szczęśliwe dzieciństwo, wychowywał się u boku przyrodniego rodzeństwa. Matka, osoba bardzo energiczna, dbała o jego zdrowie, wykształcenie, a także rozrywkę. W latach 1931-34 uczęszczał do Gimnazjum im. Władysława z Gielniowa w Zakopanem, gdzie zdał egzamin dojrzałości.

Pasje Adama Uznańskiego: wspinaczka wysokogórska i motoryzacja

Gdy Adam zamieszkał pod Tatrami, tj. w czasie nauki w gimnazjum, był bardzo szczęśliwy, bo góry zawsze były jego pasją. Pierwszy raz był tam z ojcem, jako czternastolatek. O tamtym okresie żartem mówił, że ojciec przez całe wakacje szukał go w górach i nie mógł znaleźć. W 1930 r. należał już do Sekcji Tatrzańskiej Akademickiego Związku Sportowego, był taternikiem i alpinistą. Zawsze obserwował pogodę i dokładnie oceniał możliwości swoje i towarzyszących mu osób. Przez kolejne 50 lat zdobył wiele trudnych szlaków. **Miał na swoim koncie 160 dróg w skali V** (nadmierzająco trudna), a także 50 nowych. Bardzo dobrze znał wysokie polskie pasma górskie, we wspinaniu nie przeszkadzały mu pory roku ani stromość ścian. W czasach studenckich zdobył **prawie wszystkie znaczniejsze wierzchołki Alp Szwajcarskich**. W Alpach pojawił się ponownie w roku 1964 i później w 1973 r. Adam Uznański w góry często zabierał młodych taterników, brał też udział w licznych akcjach ratunkowych. W latach 1960-1975 piastował stanowisko prezesa Klubu Wysokogórskiego we Wrocławiu. W 1980 r. został członkiem honorowym Klubu, od tej pory koledzy nazywali go „Szefem”.

Kolejną pasją młodego Uznańskiego był sport motorowy, związał się z nim także w czasie gimnazjum. Już wtedy był dumnym posiadaczem samochodu, który podarowała mu matka. Uczestniczył w konkursach i rajdach, swoją pasję kontynuował także po wojnie, m.in. w Rajdach Tatrzańskich. Był aktywnym członkiem Polskiego Związku Motorowego.

W czasach gimnazjalnych Adam pokochał też narty. Ponieważ ówczesne przepisy szkolne nie zezwalały na starty w zawodach sportowych, dlatego brał w nich udział pod pseudonimami: Wasilewski, Jarzecki. Było to możliwe dzięki pomocy **ks. Jana Humpoli** - dyrektora zakopiańskiego gimnazjum w latach 1927-32. Dyrektor, gdy była dobra pogoda, za drobne przewinienie wyrzucał Adama na tydzień lub dwa ze szkoły z zakazem pojawiania się w mieście. Adaś był wtedy bardzo szczęśliwy, bo mógł spełniać swoje pasje.

Po ukończeniu gimnazjum Uznański studiował na Wydziale Mechanicznym Politechniki w Zurychu. Koniec pobytu w Szwajcarii zbiegł się z początkiem II wojny światowej, wtedy Adam wrócił do domu. Jesienią 1939 r. został aresztowany i osadzony w rzeszowskim Zamku. Szczęśliwie niedługo potem uzyskał zwolnienie. Wkrótce wstąpił w szeregi Armii Krajowej, czas wojny spędził w Czudcu, we własnym majątku. Po jej zakończeniu utracił dom i swoje dobra, a uciekając przed władzą ludową, trafił do Wrocławia - miasta, z którym związał się na prawie 40 lat swojego życia.

Adam Uznański zmarł bezpotomnie 25 lutego 1986 r., pochowano go na cmentarzu na Sępolnie. W ostatniej drodze towarzyszyła mu rodzina, liczne grono przyjaciół i znajomych ze środowisk wysokogórskich. Jego nazwisko nosi jedna z ulic Wrocławia.

Nazwiska Witolda i Adama Uznańskich znajdują się w tzw. murze cegielkowym, przy drodze prowadzącej do bramy na Wawel.

Opracowała **Alicja Kustra** na podstawie: materiałów dostępnych w bibliotece, *Wielkiej encyklopedii tatrzańskiej* i artykułu pt. *Człowiek gór* zamieszczonego na portalu Góry i ludzie, autor: Leszny

Pierwszy z prawej - Adam F. Uznański (fot. wykonana nad Morskim Okiem)
Źródło: lojanci.org

W środkowym rzędzie od lewej - rodzice Adama Uznańskiego, a w I rzędzie - on sam 3. z prawej

Ciekawe miejsca w Polsce, które warto zobaczyć

Rozpoczynamy wakacyjny cykl tekstów o ciekawych miejscach w naszym kraju, które warto zobaczyć podczas letnich urlopów. Skupiamy się na pięknie przyrody, która - jako nieuczyniona ręka ludzką - ma w sobie walory nie tylko estetyczne, ale wyciszające i sprzyjające kontemplacji. A nic tak nie pomaga w zrelaksowaniu się i naładowaniu „akumulatorów”, jak podziwianie natury.

Nasze wakacyjne wędrówki po Polsce rozpoczniemy od Chojny w województwie zachodniopomorskim, gdzie od **300 (!) lat** rośnie... **platan klonolistny**, zwany **Olbrzymem** - ma pień o obwodzie 10,5 metra i 33 metry wysokości. Co ciekawe, pień tego drzewa w dolnej części przypomina stopę mamuta. Platan znajduje się w parku, w pobliżu XV-wiecznych murów obronnych miasta, które zachowały się do dzisiaj w 50 procentach (razem z dwoma bramami i licznymi czatowniami). Warto wiedzieć, że cały obszar Starego Miasta Chojny jest wpisany do rejestru zabytków, a zabytki, które znajdują się w mieście, zostały umieszczone na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego.

Lech, Czech i Rus to nie tylko imiona legendarnych braci. To także imiona... dębów, jakie od 700 lat (!) rosną na terenie Rogalińskiego Parku Krajobrazowego w województwie wielkopolskim. W parku tym rośnie ponad 1500 dębów, niektóre z nich mają pnie o obwodzie dochodzącym do 9 metrów. Jest to **największe w Europie skupisko dębów pomnikowych**. Badania wykazały, że najstarszym dębem w Polsce jest **Rus**, który liczy ok. **800 lat**.

By zobaczyć jedno z dwóch znajdujących się w Europie miejsc upadku meteorytów na Ziemię, nie trzeba jechać bardzo daleko. W poznańskim **rezerwacie przyrody Meteoryt Morasko** znajduje się siedem kraterów, które są pozostałością - zdaniem wielu naukowców - po upadku meteorytu, jaki 5 tys. lat temu uderzył w Ziemię. Największy krater ma średnicę 100 metrów i jest głęboki na 13 metrów. Część kraterów jest wypełniona wodą, tworząc jeziora. W 2017 r. znaleziono największy fragment meteorytu o wadze ponad 270 kilogramów. **Moraskie kraterory są jednym z największych na Ziemi skupisk tego rodzaju obiektów**. Zwiedzanie rezerwatu jest ułatwione dzięki wytyczonej ścieżce dydaktycznej.

Są w Polsce takie grzyby, które nie dość że niejadalne, to jeszcze... zbyt ciężkie, by je podnieść. W Sudetach, a dokładniej w Górach Stołowych, znajdują się **Skalne Grzyby**, które ciągną się na długości ponad 2,5 kilometra. Te ciekawe formacje skalne w kształcie grzybów stanowią **jedną z największych osobliwości krajobrazowych w Sudetach**. Wygląd tych skał, zbudowanych z piaskowca, kształtował się przez kilka milionów lat na skutek wietrzenia.

Na **Pogórzu Kaczawskim**, między Jelenią Górą a Złotoryją, znajduje się ciekawe wzniesienie - Ostrzyca - o wysokości 501 m n.p.m. Nie chodzi jednak o wysokość tej góry, która - przynajmniej - nie jest imponująca, a o jej charakter, bowiem **Ostrzyca to... wulkan** (i to nie jedyny w Polsce). Wzniesienie, które jest w całości porośnięte lasem, ma kształt stożka i wyraźnie się odróżnia od płaskiego krajobrazu, dlatego też jest dobrym punktem widokowym. Przy samym szczycie utworzono rezerwat przyrody,

który chroni bazaltowe gołoborze i porastającą je nasadną roślinność. Co ciekawe, przy dobrej pogodzie Ostrzyca jest widoczna z Karkonoszy.

Kiedy myślimy o jeziorach w Polsce, nasze pierwsze skojarzenie to Pojezierze Mazurskie. Kiedy dobrze przyjrzymy się mapie Polski, szczególnie jej północnej części, zobaczymy, że jeziora znajdują się także na... wyspie Wolin. Jednym z nich jest **Jezioro Turkusowe**, które powstało w dawnym wyrobisku kredy w Wapnicy. Jezioro kolor zawdzięcza swojemu podłożu. Ponieważ skały kredowe są białe, światło słoneczne odbija się od nich i rozświetla wodną toń, nadając jej barwę turkusową. W niedalekiej okolicy znajduje się Piaskowa Góra, z której turyści mają piękny widok nie tylko na Jezioro Turkusowe, ale także znajdujące się w pobliżu jezioro Wicko Małe.

Takiego lasu nie znajdziemy chyba w całej Europie. Niedaleko Gryfina w województwie zachodniopomorskim znajduje się skupisko około stu zdeformowanych sosen, które posadzono w latach 30. XX wieku. Mowa o **Krzywym Lesie**, który jest pomnikiem przyrody. Sosny w tym lesie są wygięte pod kątem ok. 90 stopni. Najprawdopodobniej drzewa te zostały tak ukształtowane celowo w wyniku działalności ludzi, którzy uprawiali sosny do celów stolarskich.

W sierpniowym numerze GT kolejne polskie „perłki”, które warto zobaczyć.

Źródła: Maria Backmann (i in.), *Najpiękniejsze miejsca w Polsce*, Poznań 2007, www.wikipedia.pl

Oprac.: **AJ**

OGŁOSZENIA/REKLAMY

Osoby zainteresowane zamieszczeniem ogłoszenia lub reklamy w „**Głosie Tyczyna**” mogą to zrobić telefonicznie pod nr. tel. **(17) 22-19-318, wew. 24** oraz **(17) 22-19-410**, a także e-mailowo: **glostyczyna@tyczyn.pl**.

CENNIK OGŁOSZEŃ:

- Za ogłoszenia drobne - **1 zł od słowa**,
- Za ogłoszenia ramkowe o pow. 6,5 x 9 cm - **25 zł**,
- Za ogłoszenia ramkowe o pow. 13 x 9 cm - **50 zł**.
- W treści ogłoszenia adres oraz nr telefonu traktowane są jako jedno słowo.
- Ogłoszenia dotyczące nieruchomości położonych na terenie Gminy Tyczyn typu: „sprzedam/kupię działkę, wynajmę dom”, „zamienię mieszkanie” oraz „życzenia” od osób prywatnych są **płatne**.
- Ogłoszenia dotyczące w treści: „szukam/dam pracę”, „neurologi” są **bezpłatne**.

Kiszona kapusta i nie tylko

Tradycja przygotowywania kiszonek była głęboko zakorzeniona w niemal każdym polskim domu i przekazywana z pokolenia na pokolenie. Kiedyś kisanie kapusty stanowiło prawdziwy rytuał, dzisiaj niestety niewielu z nas o nim cokolwiek wie. Kisanie kapusty skupiało w kuchni całą rodzinę, a nawet sąsiadów. Do kisania kapusty potrzebna była solidna, drewniana beczka, którą trzeba było dokładnie sprawdzić i przygotować. W tym celu wybierano beczkę najlepiej z drewna dębowego, a następnie dokładnie myto ją, szorowano i wyparzano wrzącą wodą. Do środka wrzucano rozgrzane w ogniu kamienie i nakrywano beczkę lnianym płótnem, aby dokładnie ją odkazić. Kapustę i dodatki układano w beczce naprzemiennie, warstwami. Każda warstwa ubijana była gołymi nogami. Była to naprawdę ciężka i czasochłonna praca, która wymagała ogromnej siły fizycznej. Każdą warstwę deptano do momentu, aż nie wytworzył się sok i tak długo, aż nie napełniono beczki po sam brzeg. Tak przygotowana kapusta tkwiła w beczce nawet do następnego lata i żywiła rodzinę przez całą zimę. Po ukiszeniu kapusty przygotowywano z niej zupy lub podawano ją z grochem czy ziemniakami. Z czasem zaczęto kisić także buraki czy marchew. Po dziś dzień kiszonki cenione są nie tylko za walory smakowe, ale również za cenne właściwości zdrowotne. Warto zatem poznać kilka faktów na temat kisania i walorów zdrowotnych kiszonych warzyw i owoców.

Kisanie to naturalny sposób na konserwację żywności. Proces kisania to fermentacja mlekowa przeprowadzana przez bakterie mlekowe, które produkują kwas mlekowy z węglowodanów (cukrów) zawartych w warzywach czy owocach. Kisanie hamuje procesy gnicia, czyli psucia się żywności. Aby cały proces kisania zachodził prawidłowo, z naczyń, w którym kisimy żywność, trzeba usunąć powietrze, żeby zapobiec rozwojowi innych bakterii i pleśni. Dlatego najlepiej kiszone warzywa ubić i zasypać solą lub zalać solanką. Jeśli kisimy warzywa, to najlepiej robić to w glinianym naczyniu. Po wyparzeniu go, wypełnieniu i zalaniu solanką, warto jeszcze ucisnąć naczynie czymś ciężkim, np. stoikiem wypełnionym wodą lub granitowymi kamieniami. Pamiętać trzeba, że kisanie musi zachodzić też w odpowiedniej temperaturze, najlepiej żeby wynosiła ona ok. 15-20° C. Im niższa temperatura, tym wolniej zachodzi fermentacja, im wyższa - tym fermentacja jest szybsza. Wstawiając kiszonkę do bardzo chłodnego pomieszczenia, możemy niemal zatrzymać proces fermentacji i przechowywać produkt przez wiele miesięcy.

Dlaczego warto zadać sobie tyle trudu, by przygotować własnoręcznie kiszonki?

► Kiszonki to **bomba witaminowa**. Są przede wszystkim źródłem **witaminy C**, która wpływa korzystnie na naszą odporność. W kiszonych warzywach możemy także znaleźć witaminy: **z grupy B** (które wpływają na kondycję układu nerwowego czy przemianę materii), **E** (która nazywana jest witaminą młodości) oraz minerały: **wapń, magnez, żelazo**. Wszystko oczywiście zależy od tego, jakie warzywa kisimy. Jeśli np. zależy nam na zwiększeniu ilości żelaza w diecie, powinniśmy

przygotować kiszone buraki. Jeśli potrzebujemy więcej witaminy A, zakiśmy marchew.

► Kiszonki **odkwaszają nasz organizm dzięki obecności bakterii kwasu mlekowego**, które

regulują gospodarkę kwasowo-zasadową.

Niedbała, nieprzemysłowa dieta i niezdrowy styl życia prowadzą często do zakwaszenia, które

zaburza wiele funkcji naszego organizmu, warto więc zadbać o regularne odkwaszanie, jedząc np. kiszoną kapustę.

► **Zawierają bakterie probiotyczne**, które regulują skład flory jelitowej, dzięki temu poprawiają trawienie, wchłanianie substancji odżywczych, regulują cykl wypróżnień. Dodajmy, że prawidłowa flora jelitowa ma ogromny wpływ na naszą odporność. Ponadto kiszone warzywa łagodzą nieprzyjemne objawy nietolerancji laktozy, polecane są więc również osobom, które nie mogą pić mleka.

► **Łonnik** zawarty w kiszonych warzywach zapobiega zaparciom, pobudza pracę jelit i dodatkowo zapewnia uczucie sytości. Dlatego kiszone warzywa, a nawet owoce, powinny być spożywane regularnie przez osoby cierpiące z powodu zaburzeń trawienia i odchudzające się.

► **Kiszone warzywa są mało kaloryczne**, gdyż fermentacja mlekowa zmniejsza w kiszonych warzywach zawartość węglowodanów.

► Kiszonki **zawierają spore ilości soli**, przez co w nadmiernych ilościach nie powinny być spożywane przez osoby cierpiące na nadciśnienie.

Najczęściej kiszone warzywa to kapusta i ogórki, ale także buraki, stanowiące często podstawę zimowych zapasów. Do kisania nadają się również: grzyby, pomidory, czosnek, buraki, marchew, kalafior, cukinia oraz jabłka, cytryny, pomarańcze, banany, śliwki, truskawki czy rabarbar. Nie ma chyba owoców i warzyw, których nie dałoby się ukisić. Warto jednak pamiętać, że kisanie zmiękcza warzywa i owoce, dlatego najlepiej wybierać te twardsze.

Kwaszonki to nie to samo co kiszonki

Najzdrowsze są kiszonki przygotowane samodzielnie w domu, bo mamy pewność, co znajduje się w naszych przetworach. Niestety, na półkach sklepowych znacznie więcej jest kwaszonek niż kiszonych. Jeśli chcemy kupić takie przetwory, musimy być bardzo uważni, bo **produkt kiszony i kwaszony to nie to samo**. Pamiętajmy też, że produkty kwaszone są mniej kwaśne niż kiszone, można wyczuć w nich zapach octu spirytusowego. **Kapusta kiszona ma żółtawą barwę, natomiast kwaszona - białą**. Kisanie uznawane jest za dobre i zdrowe, a kwaszenie postrzegane jest jako proces sztucznie przyspieszony (w początkowej fazie fermentacji dodaje się substancje, które mają przyspieszyć proces, zabezpieczyć go przed rozwojem innych mikroorganizmów, zmienić jego smak i zakonserwować). W kwaszonych produktach możemy

ciąg dalszy na str. 20

znaleźć: konserwant benzo-
esan sodu, cukier (przyspie-
sza fermentację), kwas sor-
bowy (który hamuje rozwój
pleśni i drożdży) oraz kwas
octowy. Producenci w ten
sposób otrzymują gotowy do
spożycia produkt, który jest
jednak niższej jakości. Je-
dzenie sztucznie wytworzo-
nych kiszonek u niektórych
osób może wywołać nad-
kwaśność żołądka, refluks czy zgagę. To czy dany pro-
dukt został poddany naturalnej, czy sztucznej fermen-
tacji, możemy sprawdzić, dodając do soku z kiszonej
kapusty odrobinę sody oczyszczonej. Jeśli sok zacznie
się intensywnie pienić, możemy mieć pewność, że te-
stowany przez nas produkt jest sztuczny i napakowany
chemią.

Warto znaleźć czas na samodzielne przygotowa-
nie kiszonych warzyw, zwłaszcza, że jest to bardzo
proste. Polecam na początek **kiszone w miodzie cy-
tryny**, które mają doskonały smak i pomagają w walce
z różnymi infekcjami.

Składniki kiszonki: cytryny, miód, goździki, pół
ząbka czosnku.

Sposób przygotowania. Cytryny dobrze myje-
my, obieramy ze skórki i kroimy na plasterki, wkła-
damy do słoika, dodajemy pół ząbka czosnku i kilka
goździków. Całość zalewamy dobrym miodem, np.
spadziowym. Miód powinien zalewać cytryny, które
mogą wypływać ku górze, ale to nie szkodzi. **Używa-
my wyłącznie miodu, bez wody.**

Tak przygotowane kiszone cytryny gotowe są już
po ok. dwóch dniach, ale można przetrzymać je dłu-
żej. Miód z każdym dniem robi się rzadszy, miesza się
z sokiem z cytryn oraz fermentuje, nie wydzielając in-

tensywnych zapachów, jak np. kiszona kapusta. Kiszo-
na cytryna ma absolutnie wyjątkowy smak: przyjemną
kwaskowatość i słodczy miodu. Całość jest jednak bar-
dziej słodka niż kwaśna. Sok z fermentowanej cytryny
świetnie nadaje się do herbaty. Powinna być ona chłod-
na, bo gorąca woda zabija część witamin i pożyteczne
bakterie. Sok z kiszonej cytryny z goździkami i czosn-
kiem to dobry syrop na przeziębienie.

Jeśli chcemy nowocześnie zastosować kwaśny
smak w swojej kuchni, warto sięgnąć do książki **Woj-
ciecha Modesta Amaro** pt. *Kuchnia polska XXI wieku*
i wypróbować np. przepis na kiszoną galaretkę. Do jej
przygotowania potrzebujemy wody po ogórkach kiszo-
nych oraz agaru, w proporcjach 100 ml do 1 g. Skład-
niki łączymy ze sobą i podgrzewamy do 50 st. C. Prze-
lewamy do prostokątnego pojemnika i odstawiamy na
2 godziny do lodówki. Taka galaretka z pewnością bę-
dzie dużym zaskoczeniem, nowoczesnym sposobem na
polski, kwaśny smak.

Tekst źródłowy: Wojciech M. Amaro, *Kuchnia
polska XXI wieku*, Warszawa 2009,
<https://www.kalendarzrolnikow.pl>,
<http://zdrowe-kiszonki.pl>, <http://herballeaf.pl>
<https://zdrowie.tvn.pl/a/kiszone-i-kwaszony-to-nie-to-samo-czym-sie-od-siebie-roznia>
<https://przetwory.com/kiszonki-jak-to-sie-zaczelo/>

Rubrykę redaguje:

Anna Pondo

- nauczyciel w SP w Tyczynie,
pasjonatka ekologii i zdrowej żywności

Szkodliwe treści, czyli co czyha w Internecie

Internet jest niesamowitym
narzędziem. Szczególnie w dobie
epidemii koronawirusa umożliwia
nam kontakt z najbliższymi, oferuje
możliwość pracy zdalnej, dokony-
wania zakupów, załatwiania spraw
w urzędach, ale także kontynuowa-
nia nauki dla naszych dzieci. Czę-
sto jednak po zakończeniu lekcji
(a czasem nawet w ich trakcie) dzieci i młodzież zosta-
ją w internetowym świecie. Trzeba pamiętać, że oprócz
ogromu możliwości, pozytywnych i edukacyjnych mate-
riałów, Internet jest także pełen szkodliwych treści.

Szkodliwe treści, czyli jakie?

Za treści szkodliwe uważa się takie informacje,
które mogą mieć negatywny wpływ na rozwój emocjo-
nalny, poznawczy czy społeczny dzieci i młodzieży. Są
to przede wszystkim:

- **treści pokazujące przemoc** – zdjęcia, filmy obra-
zujące przemoc fizyczną i psychiczną, znęcanie się nad
zwierzętami;
- **treści promujące szkodliwe zachowania** – np.
zachęcanie do samookaleczania się, samobójstw, za-
żywania substancji aktywnych czy restrykcyjnego od-
chudzania się;

- **treści o charakterze dyskryminacyjnym** –
wszelkie przekazy promujące stereotypy, wrogość,
a nawet nienawiść;
- **treści pornograficzne** – materiały dostępne bez
ostrzeżeń, promowanie dewiacyjnych zachowań sek-
sualnych oraz przedstawianie wykorzystywania dzieci;
- **fake news** – fałszywe wiadomości publikowane
w celu korzyści, np. finansowych, politycznych, świadom-
ie manipulujące i wprowadzające w błąd odbiorców;
- **patostreamy** – relacje transmitowane na żywo
w Internecie prezentujące zachowania powszechnie
uważane za nieakceptowalne, np. libacje alkoholowe,
przemoc domową, agresywne zachowania.

Wpływ szkodliwych treści na rozwój dzieci i młodzieży

Niebezpieczne treści negatywnie wpływają na
przebieg rozwoju emocjonalnego, poznawczego oraz
społecznego człowieka. To jak silnie mogą oddziaływać
na daną osobę, zależy od wielu czynników. Wpływa
na to nie tylko treść, ale także wiek, sytuacja życio-
wa, osobowość, środowisko. **Ta sama treść może
u jednej osoby wywołać jedynie dyskomfort czy
oburzenie, a u innej przyczyni się do większych
szkod psychicznych.** Dziecko spotykające się w In-
ternecie z przemocą, może uczyć się agresywnych po-

staw wobec innych oraz przejawiać niższą wrażliwość na krzywdę. Obrazy takie mogą także wywoływać lęk i niepokój. Szkodliwe treści sprzyjają demoralizacji oraz wpływają na pojawienie się zachowań ryzykownych i antyspołecznych.

Nastolatkom, którzy wykazują chęć akceptacji i uznania w grupie rówieśniczej, mogą powielać zaobserwowane w Internecie zachowania m.in. dla zdobycia popularności. Czas dojrzewania to okres poznawania świata, eksperymentowania, dlatego młodzi ludzie łatwiej podejmują niebezpieczne zachowania, w tym zachowania autodestruktywne. Dużą rolę odgrywają też przekazy z wyidealizowanym wizerunkiem. Bezgraniczna wiara w treści i informacje, brak umiejętności ich weryfikacji mogą prowadzić do ogólnego pogorszenia nastroju, braku poczucia bezpieczeństwa, co wpływa z kolei na budowanie samooceny i wypacza obraz rzeczywistości. Świat będzie odbierany wtedy jako niebezpieczny i niezrozumiały.

Szczególnie szkodliwy wpływ na dzieci mają napotymane w Internecie treści pornograficzne. Prezentują często niewłaściwe, **a wręcz szkodliwe zachowania, które mogą mieć negatywne skutki**, np. uzależnienie od pornografii, wykształcenie postawy uprzedmiotowienia drugiej osoby czy podejmowanie seksualnych zachowań ryzykownych. Ponadto treści pornograficzne mogą zaburzać u nastolatków wzorce wyglądu, powodować kompleksy i obniżać samoocenę.

Jak chronić dziecko przed szkodliwymi treściami?

- **Towarzysz dziecku w Internecie – można wspólnie spędzać czas również w Internecie. Zawsze należy jednak pamiętać**, by proponowane aktywności były dostosowane do wieku i rozwoju dziecka.
- **Pamiętaj o zasadach** – ustal zasady korzystania z Internetu. Warto zwrócić uwagę na czas, jaki spędza dziecko w sieci i na rodzaj aktywności. Trzeba pamiętać również o rozmowie o tym, czego nie należy publikować w Internecie.
- **Zabezpiecz sprzęt – możesz skorzystać z ofert narzędzi kontroli rodzicielskiej.** Pamiętaj też, by gry komputerowe były dostosowane do wieku dziecka.
- **Rozmawiaj** – pokaż dziecku, że interesujesz się tym, jak spędza ono czas w Internecie, co lubi i co go interesuje. Kiedy dziecko będzie ufać rodzicom, opowie również o tym, kiedy spotka się ze szkodliwymi treściami w Internecie. Wtedy nie krytykuj i nie obwiniaj dziecka za to, co zobaczyło, bo możesz spowodować,

że przy kolejnym zdarzeniu nie powie o tym. Pamiętaj, by mówić nie tylko o zagrożeniach w sieci, ale pokazywać też pozytywną stronę Internetu. Ucz także dystansu i krytyki wobec tego, co dziecko zobaczy lub przeczyta.

- **Reaguj** – w przypadku, kiedy dowiesz się, że dziecko miało kontakt z niebezpiecznymi treściami, przede wszystkim nie panikuj. Porozmawiaj z nim o tym, dowiedz się, w jakich okolicznościach to się stało. Sprawę możesz zgłosić do administratora strony, skorzystać z systemu zgłaszania nadużyć niektórych serwisów, np. Youtube czy Facebooka. Możesz też skorzystać z platformy #ZglosTo.

#ZglosTo

Rzecznik Praw Obywatelskich i Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę rozpoczęli kampanię społeczną przeciwko szkodliwym treściom w Internecie. Zachęcają do zgłaszania niepokojących treści, które napotykamy w sieci. Właśnie dla tych, którzy chcą reagować, została uruchomiona platforma #ZglosTo. Na stronie pojawiają się cztery pytania ankietowe. Po ich wypełnieniu system prezentuje najlepszy sposób reakcji, np. w formie gotowych formularzy zgłoszenia zdarzenia do prokuratury. Autorzy kampanii zwracają również uwagę na to, z jakimi formami szkodliwych treści możemy mieć do czynienia oraz wskazują na ich negatywny wpływ na dzieci i młodzież. Najmłodsi mogą uzyskać poradę, jak porozmawiać o tym, co napotkały w Internecie z zaufanym dorosłym.

Tekst: **Joanna Kiszka** – psycholog OIK w Górnicy

Źródła:

- J. Piechna, *Szkodliwe treści w Internecie : nie akceptuję, reaguję! Poradnik dla rodziców*, Warszawa 2019;
- S. Wójcik i in., *Patotreści w Internecie. Raport o problemie*, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę we współpracy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Warszawa 2019;
- <https://fdds.pl/zglos-to-wystartowala-kampania-spoeczna-rzecznika-praw-obywatelskich-i-fundacji-dajemy-dzieciom-sile-przeciwko-szkodliwym-tresciom-w-internecie/>.

Czym różni się adwokat od radcy prawnego?

Zarówno adwokat, jak i radca prawny są prawnikami (magistrami prawa), ale nie każdy prawnik jest adwokatem czy radcą prawnym. Za prawnika jest uznawana osoba, która ukończyła 5-letnie studia prawnicze. Aby zostać adwokatem lub radcą prawnym, należy - oprócz ukończenia 5-letnich studiów prawniczych - ukończyć 3-letnią aplikację adwokacką/radcowską, zdać ogólnopolski egzamin zawodowy i zostać wpisanim na listę adwokatów lub radców prawnych. Adwokat i radca prawny to zawody ściśle uregulowane przez ustawodawcę, a możliwość ich wykonywania ograniczona jest dla osób spełniających ustawowe wymogi.

Adwokat i radca prawny świadczą pomoc prawną zarówno osobom fizycznym, jak i podmiotom gospodarczym czy jednostkom organizacyjnym. Pomoc prawna w szczególności polega na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz prowadzeniu spraw i występowaniu przed sądami i urzędami.

Od 1 lipca 2015 r. zrównano faktycznie uprawnienia adwokatów i radców prawnych. Umożliwiono obronę w sprawach karnych radcom prawnym, którzy mogą występować w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe w charakterze obrońcy. Dotyczy to sytuacji, gdy radca prawny nie pozostaje w stosunku pracy, tj. nie pracuje na etacie np.

w urzędzie, z wyłączeniem radców prawnych zatrudnionych w charakterze pracowników naukowych bądź naukowo-dydaktycznych. Upraszczając: w sytuacji, kiedy radca prawny prowadzi kancelarię i nie pracuje na etacie (np. w urzędzie), jego uprawnienia są praktycznie takie same jak adwokata. Natomiast w przypadku pracy radcy prawnego na etacie jego uprawnienia są praktycznie tożsame z uprawnieniami adwokata z wyłączeniem możliwości prowadzenia obrony w sprawach karnych i karnych skarbowych.

Zachęcam do tego, by podczas szukania pomocy prawnej nie przypisywać danej kategorii spraw do wybranego zawodu prawniczego, ponieważ adwocaci również zajmują się sprawami gospodarczymi, tak samo jak radcowie prawni zajmują się także sprawami karnymi. Specjalizacja adwokata czy radcy prawnego jest sprawą indywidualną, zatem to czy dany prawnik zajmuje się daną dziedziną prawa, zależy wyłącznie od niego.

Materiał źródłowy:

- ustawa z dnia 26.05.1982 r. prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2019 r. poz. 1513, 1673, 2020),
- ustawa z dnia 6.07.1982 r., o radcach prawnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 75).

Rubrykę redaguje:

Artur Maziarz - radca prawny

PVGE GROUP

Twój dom. Twoja energia

DLACZEGO Z NAMI?

- WIEDZA I FACHOWOŚĆ. Opieramy się na doświadczeniu.
- NAJNOWSZE PRODUKTY. Już są w naszych magazynach.
- GWARANCJA JAKOŚCI. Chętnie tylko sprawione produkty.
- KOMPLEKSOWOŚĆ. Bezpłatna wycena, audyt, doświadczenie, projekt, montaż, dokumentacja, przyłączenie do sieci.
- WSPARCIE. Jesteśmy z Tobą przez cały okres gwarancji.
- WYBÓR FORM FINANSOWANIA. Pomoc w uzyskaniu dotacji.

GWARANCJA NA WYKONANIE PRACY DO 30 LAT

GWARANCJA PRZEMOTOWALNOŚCI DO 25 LAT

GWARANCJA NA FOTOWOLTAIKĘ DO 25 LAT

FOTOWOLTAIKA NIGDY NIE BYŁA TAK OPŁACALNA!

MOŻLIWE DOTACJE

- Rządowy program „Mój prąd” otrzymasz 5000 zł dofinansowania do elektrowni słonecznej
- Ulga termomodernizacyjna koszty poniesione na zakup fotowoltaiki odliczysz od podatku

Oddział PV Instalator Polska Grupa PVGE

Rzeszów, Hetmańska 9/331.
tel. 885 770 566
tel. 885 770 580
mail. rzeszow@pvge.pl

Tenisiści z Tyczyna awansowali do III ligi!

Klub sportowy UKS ATS MixRTVAGD.pl Tyczyn ma za sobą kolejny rok działalności. W drugim sezonie sekcja tenisa stołowego przy Szkole Podstawowej w Tyczynie wywalczyła upragniony i planowany awans do III ligi Podkarpackiego Okręgowego Związku Tenisa Stołowego.

Z powodu pandemii covid-19 sezon 2019/20 został przedwcześnie zakończony w maju br., bez rozegrania trzech ostatnich rund. Po rozegraniu 13 kolejek UKS ATS Tyczyn (z 12 zwycięstwami na koncie) zajął I miejsce w IV lidze i tym samym uzyskał automatyczny awans do III ligi. Drużyna w składzie: **Dariusz Drożdż, Paweł Włodarczyk, Piotr Zajac, Karol Angrys, Wojciech Markiewicz** była od pierwszej do ostatniej kolejki zdecydowanym liderem rozgrywek 4-ligowych, zazwyczaj odnosząc bardzo wysokie zwycięstwa.

Najbardziej skutecznym zawodnikiem zespołu jest **Dariusz Drożdż**, mający 97-procentową skuteczność. Pozostali członkowie drużyny legitymują się ponad 70-procentową skutecznością. Ambitnie grające rezerwy UKS ATS, występując w tych samych rozgrywkach, zdobyły 6 punktów, co dało drużynie 11. miejsce (na tę chwilę niegwarantujące utrzymania się w IV lidze). Klub jest już myślami przy kolejnym sezonie, w którym chce walczyć o wyższe cele.

Kilku zawodników drugiej drużyny uczestniczyło także w rywalizacji indywidualnej Grand Prix Weteranów Podkarpacia, odnosząc znaczące sukcesy (**Andrzej Wilk, Tadeusz Gryś, Dariusz Karnas**).

Równolegle z rywalizacją ligową bardzo dynamicznie rozwija się szkolenie młodych adeptów w Akademii Tenisa Stołowego pod okiem świetnego trenera, wychowawcy i organizatora **Sebastiana Lubasia**, który jest wspierany przez instruktorów: **Annę Podstawską**

Młodzi adepci tenisa stołowego z trenerami

-Szpak, Grzegorza Magdonia, Mateusza Kuczaja, Kamila Bazana, Michała Grysa oraz nieocenionego **Krzysztofa Marcinowskiego**, który często wspomaga akademię, pokazując adeptom tenisa stołowego umiejętności techniczne.

Gdyby nie wsparcie wielu podmiotów, klub nie działałby tak prężnie, dlatego serdecznie dziękujemy wszystkim darczyńcom i sponsorom, a w szczególności: **Gminie Tyczyn, Dyrekcji SP w Tyczynie**, sieci przedszkoli **Maluszkowo** oraz hurtowni **MixRTVAGD.pl**.

Tekst: **Tadeusz Gryś**

Drużyna UKS ATS MixRTVAGD.pl Tyczyn wywalczyła awans do III ligi POZTS

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów dla mieszkańców gminy Tyczyn

**Gospodarka
Komunalna
w Błazowej
Sp. z o.o.**

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) to miejsce, w którym mieszkańcy gminy Tyczyn w ramach uiszczanej

do Gminy opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi mogą zostawić wytwarzane przez siebie selektywnie zebrane odpady. PSZOK mieści się przy ul. Myśliwskiej 9 w Błazowej (przy placu sortowni) i obsługiwany jest przez Gospodarkę Komunalną w Błazowej Sp. z o.o., tel. (17) 230-14-44.

Punkt jest czynny w każdą środę w godzinach od 8.00-18.00 (w przypadku gdy w środę wypadnie dzień ustawowo wolny od pracy, to odbiór odpadów odbędzie się w następny dzień pracujący)

Przyjmując odpady od danej osoby, obsługa PSZOK spisuje dane przekazującego odpad, w szczególności imię i nazwisko oraz adres nieruchomości, z której odpady pochodzą.

W PSZOK mieszkańcy gminy Tyczyn mogą bezpłatnie zostawić selektywnie zebrane odpady komunalne, tj.:

1) opakowania z papieru i tektury, tworzyw sztucznych, szkła, drewna, metalu oraz opakowania wielomateriałowe,

2) tworzywa sztuczne, szkło, papier i metale,

3) odpady ulegające biodegradacji,

4) odpady zielone (gałęzie, liście, trawa),

5) odpady wielkogabarytowe,

6) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,

7) zużyte opony,

8) gruz, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady remontowo-budowlane pochodzące z remontów i innych robót budowlanych, na wykonanie których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę lub zgłoszenie do administracji architektoniczno-budowlanej,

9) odpady niebezpieczne: zużyte baterie i akumulatory, odpady zawierające rtęć (termometry, lampy rtęciowe, świetlówki, przełączniki), rozpuszczalniki organiczne, środki czyszczące itp. i opakowania po nich, środki ochrony roślin (owadobójcze, chwastobójcze) i opakowania po nich, resztki farb, lakierów, klejów, środków do konserwacji i ochrony drewna itp., opakowania po aerozolach, pozostałości po domowych środkach do dezynfekcji, zużyte oleje smarowe, środki do konserwacji metali itp., różne odczynniki chemiczne (np. fotograficzne) wraz z opakowaniami.

Transport odpadów do PSZOK mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie.

UWAGA! PSZOK nie przyjmuje odpadów komunalnych zmieszanych.

GŁOS TYCZYNA

- miesięcznik redaguje Kolegium w składzie: **Alicja Kustra** - redaktor naczelna, **Zofia Matys**, **Ewa Kocur**, **Elżbieta Domino**, **Agnieszka Rożek-Janda**. Stali współpracownicy: **Dorota Michalak**, **Monika Dziadura**, **Anna Pondo**, **Anita Drązek**, **Beata Byczyńska-Gruca**.

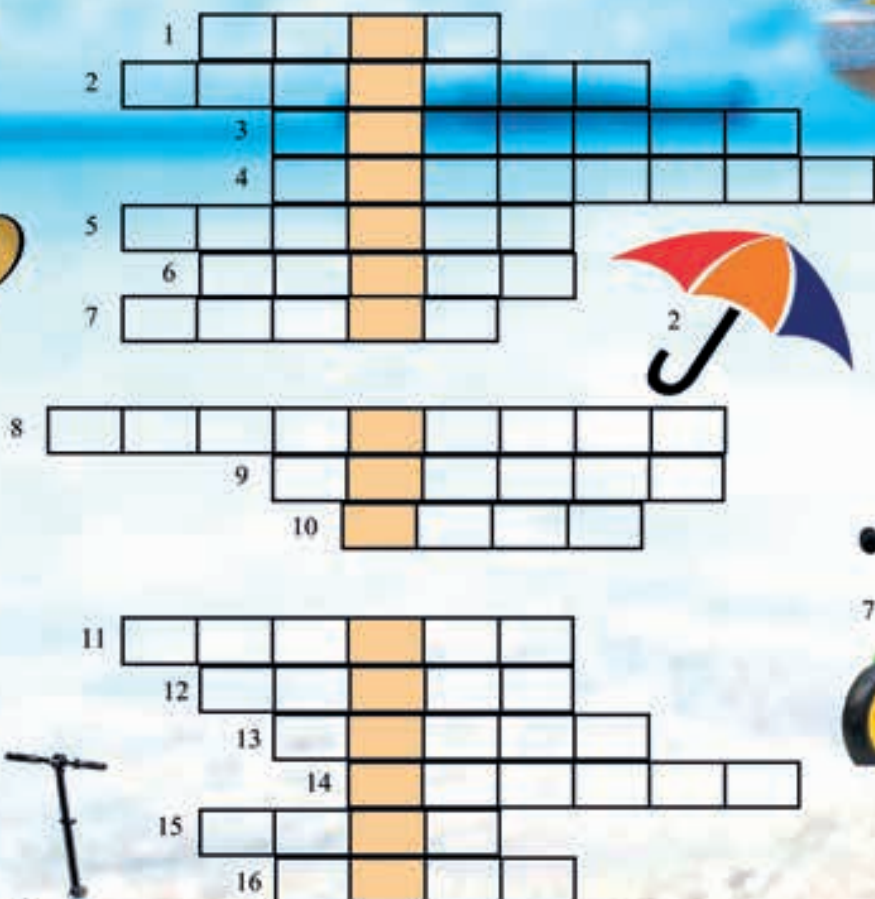
Wydawca: Urząd Miejski w Tyczynie przy współudziale Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej.
Adres Wydawcy: Urząd Miejski, 36-020 Tyczyn, ul. Rynek 18, tel. (17) 22-19-310, e-mail: glostyczyna@tyczyn.pl; www.tyczyn.pl;
Adres redakcji, korekta tekstów: MiGBP w Tyczynie, ul. Mickiewicza 1, 36-20 Tyczyn, tel. (17) 22-19-410. **Skład i łamanie, druk:** Kan Media Agencja Reklamy Kucharski Adriano, ul. Jaśminowa 1/4, 35-604 Rzeszów, tel. 506-744-345. **Redakcja** zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Wydawca nie zwraca niezamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich Autorów, a nie Wydawcy.

ISSN 1231-4609

GŁOS DLA DZIECI

Oprac. MiGBP w Tyczynie (www.tyczyn-biblioteka.pl), Dodatek do 6. numeru „Głosu Tyczyna” (6/2020)

Rozwiąż krzyżówkę obrazkową. Hasło utworzą litery z kolorowych pól.

.....

Rozwiąż rebusy

+

buła

rozwiązanie

+

aki

li

ki

rozwiązanie

+

dro

tor

rozwiązanie

+

+

ku-

u = a

d nia

rozwiązanie

Skreśl co drugą literę, a odgadniesz hasło

P O L U A I Ż U A Y J A E U S E T A S Y U E P E E U R

Zakreśl brązową kredką, co zabierzesz w góry, a czerwoną – co weźmiesz na plażę.

KONKURS FOTOGRAFICZNY

„POGRANICZE
W
OBIEKTYWIE”

Cztery kategorie:

ŚLADY HISTORII
PIĘKNO PRZYRODY
WYDARZENIE KULTURALNE
TWARZE POGRANICZA - PORTRET

Do wygrania m.in. kamerki sportowe, drony,
torby, plecaki czy statywy fotograficzne

Na Wasze zdjęcia czekamy pod
adresem mailowym:

konkurs@powiat.rzeszow.pl

Termin nadsyłania prac:

do końca września 2020

regulamin konkursu pod adresem
<https://www.powiat.rzeszow.pl/PograniczewObiektywie>

Interreg
Polska-Słowacja
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Miejsko Gminny Ośrodek Kultury
im. Katarzyny Sobczyk
w Tyczynie

zaprasza dzieci w wieku
od 7 do 12 lat
na

Zajęcia wakacyjne

Czerwiec 29, 30
Lipiec 2, 3, 6, 7, 9, 10

W godzinach:
od 9.00 do 14.00

W programie:
Spotkania z tradycją
- warsztaty plastyczne,
taneczne, wokalne,
pszczelarskie,
ceramiczne, akrobatyczne
Gry, zabawy, spacer

Zapisy:

Tyczyn: 17 229 32 39
Hermanowa: 17 230 48 68
Borek Stary: 17 22 98 072
Kielnarowa: 17 22 19 350

Liczba miejsc ograniczona

Zapisy do 26 czerwca

